Po 40 letih znova v delavskem Celju

CELJE, 15. junij (ln) – V celjskem mestnem parku je bila velika slovesnost ob 40-letnici zleta Svobod, 30-letnici osvoboditve in zvezę sindikatov ter 25. obletnici samoupravljanja.

Osrednje slovesnosti v Celju se je udeležilo tudi več tisoč ljudi iz Šaleške in Gornje Savinjske doline ter Koroške. V programu pa sta poleg naših mladih pevcev sodelovali tudi rudarska godba in godba Zarja iz Šoštanja, ki se je pred štiridesetimi leti udeležila zleta v Celju.

Nadaljevanje na 2. strani

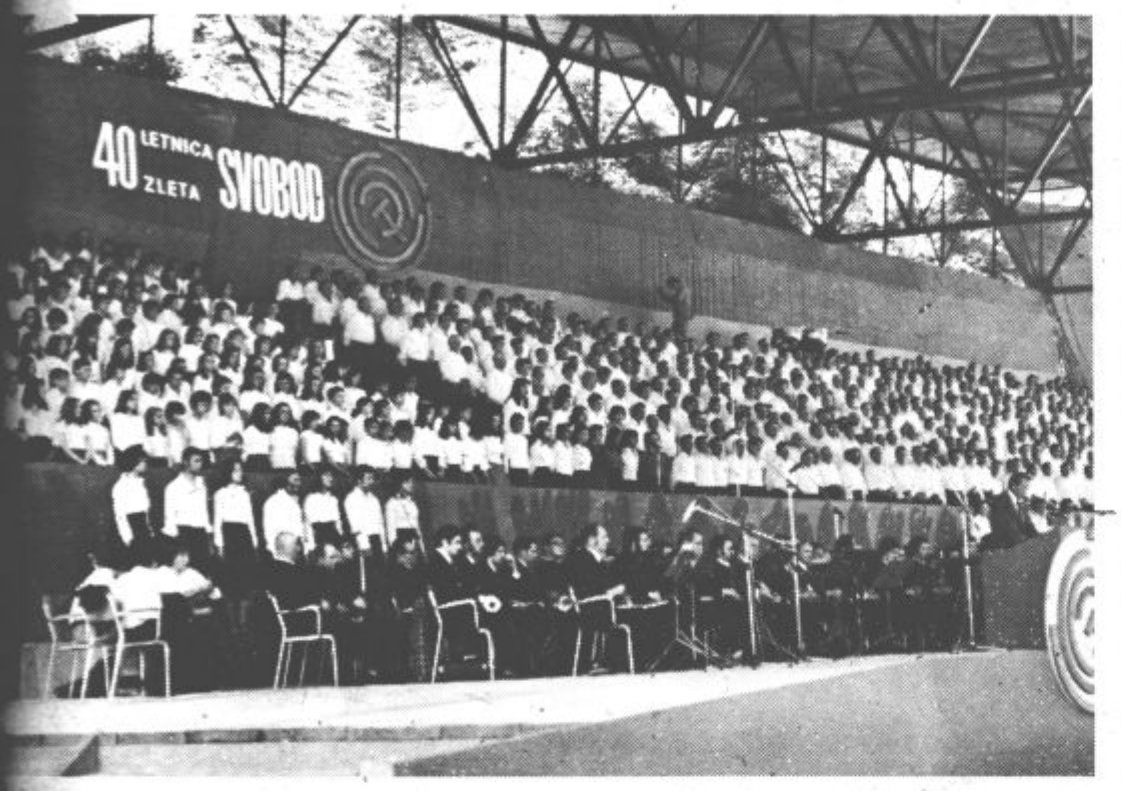

Nastopajoči na osrednji slovesnosti v Celju (levo) – Več tisoč udeležencev je prišlo v Celje s transparenti, pesmijo in vedrostjo.

● VELENJE JE OBISKAL PREDSEDNIK SKUPŠČINE SR SLOVENIJE DR. MARIJAN BRECELJ

Sodelovati mora vsa Slovenija

VELENJE, 16. junij (ln) – Predsednik skupščine SR Slovenije dr. Marijan Brecelj je bil na enodnevnem obisku v velenjski občini. Najprej ga je sprejel predsednik velenjske skupščine Nestl Žgank. Po daljšem pogovoru s predstavniki te občine in elektroenergetskega kombinata so predsednika Breclja odpeljali na rob rušnega področja in mu pokazali, do kod seže šaleška premogovna kadunja. Po kosilu, ki so ga gostitelji priredili v hotelu Paka, je predsednik slovenske skupščine dr. Marijan Brecelj odšel še na rudarski šolski center, ogledal pa si je tudi tovarno Gorenje. Na koncu obiska so se pogovarjali še o delegatskem sistemu.

Poleg pogovorov okrog uveljavljanja delegatskih razmerij je bil obisk predsednika Breclja namenjen še težavam, ki v velenjski občini nastajajo zaradi odkopavanja lignita in proizvodnje električne energije. Velenjčani so povedali, da šoštanjska termoelektrarna ustvarja kar 42 odstotkov električne energije, ki jo rabi slovensko gospodarstvo, in bi zavoljo tega morala pri reševanju nastalih težav sodelovati širša družbena skupnost Slovenije. Kritične pripombe so imeli tudi na rovaš integracij, ki po letu še niso v slovenskem elektrogospodarstvu nič bistvenega spremenili. Odnosi med največjim proizvajalcem energije, velenjskim elektroenergetskim kombinatom in sestavljeno organizacijo elektrogospodarstva Slovenije se bistveno niso spremenili. Zaradi tega bi morali vsi skupaj hitreje aktivirati samoupravno interesno skupnost elektrogospodarstva Slovenije.

Dr. Marijan Brecelj si je ogledal rušna področja v Šaleški dolini, ki nastajajo zaradi odkopavanja lignita.

Komentar tedna

Delegatski sistem je „otrok", ki je moral shoditi takoj, ko se je rodil. Ni bilo časa za zorenje nove oblike samoupravne demokracije, kajti ritem življenja je iz dneva v dan hitrejši, živahnejši.

V principu delegatskega sistema je, da se ne more nihče več obnašati neodgovorno do problemov vsakdana, nihče ni razrešen svojega dela odgovornosti, da bi kot skupnost zaživeli še bolj enotno, mirno in uspešno. Zato so delegati sli naših skupnih predlogov, rešitev, pogledov na ta ali oni problem.

Da bi delegatstvo resnično tako tudi delovalo, je v marsičem odvisno tudi od ukrepanja družbenopolitičnih organizacij in med njimi še posebej od Zveze komunistov. Delegati so namreč nemalokrat prepuščeni tudi sami sebi, ostajajo brez prepotrebnih spojev s svojim delegatskim temeljem v organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih. To pa pomeni, da bo potrebno močno okrepiti dejavnost družbenopolitičnih organizacij, kajti šele tedaj bomo resnično lahko govorili o povsem uveljavljenih potih delegatskega dogovarjanja in sklepanja.

SEŠTEVEK UKREPOV

Med prvimi se je tega ovedla Zveza komunistov. Prav zato se prav zdaj nahaja sredi priprav na peto sejo svojega centralnega komiteja, ki bo jeseni. Delovni poudarek te seje bo v bistvu preprost: vložiti je potrebno vse sile, da bi še bolj poživili delo osnovnih organizacij Zveze komunistov, da bi se slednje še odločneje in brezkompromisno spopadale z vsemi problemi svojega okolja, hkrati pa morajo imeti pred očmi tudi širšo družbeno problematiko. V praksi to pomeni, da morajo priti na dnevni red sej osnovnih organizacij tudi vsi problemi, s katerimi se trenutno spopadamo v Jugoslaviji, kajti gospodarsko stabilizacijo – na primer – bomo lahko uresničili le tako, če bo v bistvu postala seštevek vseh ukrepov od krajevnih skupnosti in občin pa do republike in naprej.

Več pozornosti bodo morale posvetiti osnovne organizacije tudi delovanju delegacij in delegatov v družbenopolitičnih skupnostih, pomagati bodo morale, da odstranimo še tistih nekaj preprek, ki nas danes ovirajo pri polnokrvnejši izvedbi delegatskega sistema.

Peta seja CK ZKS naj torej prispeva k organizacijski učvrstitvi Zveze komunistov v Sloveniji, kajti boljša organizacijska mreža ZK zagotavlja tudi hitrejše in učinkovitejše razreševanje problemov na celotni družbeni fronti.

MILAN MEDEN

naš čas

20. junij 1975 – leto XI – št. 23 (282) – cena 2 din
Glavni in odgovorni urednik Ljuban Naraks

● VEČJI DOHODEK

V razdobju januar – marec je doseglo združeno delo v občini Slovenj Gradec blizu 262 milijonov dinarjev celotnega dohodka, kar je za 44 % več, kot so ga dosegli v enakem obdobju preteklega leta. Dohodek na zaposlenega je večji za 4 %, poprečni izplačani osebni dohodkina zaposlenega pa so se povečali za 22 % in so znašali 2.880 dinarjev na delavca na mesec.

Omenimo naj še nekatere slabosti slovenjgraškega gospodarstva. Število zaposlenih se je povečalo za 14 %, pri 11 od 27 temeljnih in drugih organizacij združenega dela so se zmanjšala sredstva za reprodukcijo, z izgubo pa je poslovalo 5 delovnih kolektivov. Kar pri 7 organizacijah združenega dela pa so bile ob koncu meseca marca obveznosti do dobaviteljev večje od terjatev do kupcev.

ZADNJE DNI PO SVETU...

● PODPORA INDIRI GANDHI

Sklep sodišča v zvezni državi Alahabad, ki je razglasilo ministrsko predsednico Indiro Gandhi krivo zaradi „nezakonitosti", ki jih je menda zagrešila leta 1971 v predvolilni kampaniji, je zbudil v Indiji veliko politično napetost.

Njeni pristaši so sicer – to velja tako v vladi kot v njeni stranki Kongresa – odločno zanikali te obtožbe, hkrati pa tudi potrdili, da ni pričakovati odstopa Indire Gandhi vse dotlej, dokler ne bo vrhnovno sodišče Indije izreklo svoje dokončne sodbe o tem sklepu lokalnega sodišča.

Indira Gandhi je dejala, da ne misli odstopiti, ker da so zahteve po njenem odstopu nenehno na dnevnem redu političnega repertoarja njenih nasprotnikov.

● ZADNJI POSKUS POMIRITVE

Angola, nekdanja portugalska kolonija, je pred državljansko vojno in zadnja možnost, da se ta prepreči, je poskus voditeljev treh osvobodilnih gibanj, ki so se sestali nedaleč od kenijske prestolnice, da bi zgladili medsebojne razlike. Posredniška vloga šefa kenijske države Kenyatte utegne biti usodno pomembna, kajti bodočnost angolskega ljudstva, ki je bilo stoletja dolgo pod portugalsko kolonialno oblastjo, je dejansko odvisna bržkone od te zadnje možnosti.

Po nekaj sto mrtvih in ranjenih ter številnih bitkah, v katerih je sodelovalo na tisoče pripadnikov treh različnih osvobodilnih sil, je bila Angola na pragu državljanske vojne, za katero so nekateri že trdili, da se je praktično tudi začela. Razlike v vodstvih treh osvobodilnih gibanj so velike, zadevajo pa tako mednarodne odnose kot bodoči notranjepolitični razvoj dežele.

Predsednik MPLA Agostinho Neto se zavzema za socialistično izgradnjo na notranjepolitičnem in neuvrščenost na zunanjepolitičnem področju, voditelj gibanje FNLA Holden Roberto pa je proti temu, da bi v notranjepolitični usmeritvi bodoče angolske države prevladovali socialistični elementi, prav tako pa nasprotuje neuvrščenosti kot možni inačici bodoče angolske zunanje politike. In tudi voditelj tretjega osvobodilnega gibanja, ki je znan pod kraticami UNITa, Jonas Savimbi, stoji na približno enakih pozicijah, ki so v vsakem primeru daleč od tistih ki jih zagovarja predsednik do nedavno najpomembnejše osvobodilne organizacije MPLA.

● FEDERACIJA?

Obisk predsednika Sirije El Asada v Jordaniji in njegovi izredno prisrčni ter prijateljski pogovori z jordanskim kraljem Huseinom so v krogih nekaterih opazovalcev v Bejrutu vzbudili upanje, da utegne med Sirijo, Joradnijo in palestinsko osvobodilno organizacijo priti do ustanovitve federacije. Šef sirske države je prvič v zadnjih dvajsetih letih obiskal sicer samo 150 km oddaljeno jordansko prestolnico ravno v času, ko doživlja to področje nove ure napetosti. Po zadnjem vdoru palestinskih komandosov iz Libanona v Izrael in povračilnih akcijah izraelskih enot na jugu Libanona so v vseh enotah palestinske osvobodilne armade uvedli stanje stroge pripravljenosti. To je vneslo še dodatno napetost, hkrati pa utrdilo prepričanje tistih, ki so se že dolgo časa zavzemali za trdnejše odnose med Sirijo, Jordanijo in Palestinci, da je treba federacijo med temi tremi vsekakor uresničiti.

...IN DOMOVINI

USTAVA – Na skupni seji vseh zborov republiške skupščine je bila razglašena sprememba ustavnega zakona za izvedbo republiške ustave. Z razglašeno spremembo se podaljšuje sprva določeni časovni rok za prilagoditev vseh republiških zakonov določilom nove ustave za eno leto. Namesto do junija prihodnjega leta bo torej morala republiška zakonodaja ustrezno prilagoditi vse zakonske predpise do 30. junija 1977. leta.

PROIZVODNJA – Obseg industrijske proizvodnje v Sloveniji je bil v prvih petih mesecih letos za 8,6 odstotka večji kakor v istem obdobju lani. Obseg gradbene proizvodnje se je povečal za 77 odstotkov. V istem obdobju se je uvoz nominalno povečal za 23 odstotkov, izvoz pa samo za 3 odstotke. Rezerve reprodukcijskega materiala so se maja povečale za 45 odstotkov, rezerve blaga za široko potrošnjo za 40 odstotkov, sredstva za delo pa za 12 odstotkov.

OMEJITVE – Od nedelje veljajo v vseh republikah in pokrajinah omejitve prometa za težka tovorna vozila na magistralnih cestah. Te prepovedi veljajo ob petkih in nedeljah ter pred državnimi prazniki od 15. do 20. ure na vseh magistralnih cestah v državi, razen v Sloveniji, kjer je promet s težkimi vozili prepovedan tudi ob sobotah od 6. do 9. ure ter ob nedeljah in zadnji dan državnega praznika od 16. do 22. ure. Pristojna cestna podjetja bodo pravočasno postavila znake za omejitev prometa, vozniki vseh tovornih vozil pa jih morajo upoštevati, kajti tudi hladilniki, ki prevažajo pokvarljivo blago, letos niso izjema.

NAFTA – Ni bojazni, da bi se spremembe na svetovnem tržišču nafte in napovedana podražitev te surovine jeseni letos odrazile na jugoslovanskem tržišču nafte in naftnih derivatov v obsegu, ki bi utemeljeval zaskrbljenost. Letošnjo porabo v Jugoslaviji (približno 11 milijonov ton surove nafte) bomo delno krili (ena tretjina) z domačo proizvodnjo nafte, preostale količine pa so zagotovljene iz uvoza na podlagi dolgoročnih pogodb. Določila teh pogodb je član ZIS Stojan Andov že v začetku leta ocenil kot zelo ugodna, celo boljša kot lani. Pred dnevi je član ZIS Dušan Ilijevič tudi izjavil, da ima Jugoslavija večletne pogodbe o uvozu nafte, v teh pogodbah pa so tudi določene cene, kar pomeni, da je že določeno, za koliko se bodo spremembe na svetovnem naftnem tržišču odražale tudi na dobavah, ki so določene za našo državo. Potemtakem ni torej v bližnji prihodnosti pričakovati skoka cen nafte in naftnih derivatov na jugoslovanskem tržišču.

REMONT – Domači in tuji strokovnjaki so opravili zahtevna remontna dela na 125-megavatni Termoelektrarni Trbovlje II. Pri obsežnih delih so sodelovali tudi strokovnjaki iz Poljske in Vzhodne Nemčije. Remont TET II je mimo normalnega vzdrževanja in zamenjave cevnih kolen grelnika vode v večjem obsegu zajel še izredno popravilo bobna. Na njem so med remontnimi deli odkrili razpoke. Zaradi tega so se načrtovana remontna dela tudi nekoliko zavlekla. TET II že dela s polno močjo in je vključena v naše elektro omrežje.

PŠENICA – Letos bomo pridelali 4,8 milijona ton pšenice. Tako menijo v skupnosti združenja žitnih podjetij Jugoslavije. Po mnenju gospodarske zbornice Jugoslavije pa bomo lahko pridelali celo 5,1 milijona ton pšenice in približno 100.000 ton rži. Trdijo tudi, da bo letošnja pšenica zelo kvalitetna. Hektolitrska teža pšenice bo večja kot lani, zato pričakujejo, da bomo s pridelkom lahko krili vse domače potrebe, precej pa bo ostalo tudi za rezervo.

POHIŠTVO – Več kakor 200 tovarn pohištva, kolikor jih imamo v Jugoslaviji, je že pred poletjem zašlo v težave. Čeravno proizvodnja teče po načrtu, so težave z izvozom, zaloge neprodanega blaga pa so se nepričakovano povečale. Tako skoraj vse delovne organizacije uvajajo kolektivne dopuste, v posameznih tovarnah pa so osebne dohodke za mesec april izplačali šele te dni. Nekatere tovarne imajo na zalogi skoraj vso šestmesečno proizvodnjo pohištva in rezanega lesa.

● NADALJEVANJE S PRVE STRANI

Naš samoupravni sistem je stvarnost

V celjskem mestnem parku je bila velika slovesnost ob 40. obletnici zleta Svobod, 30. obletnici osvoboditve i zveze sindikatov ter 25. obletnici samoupravljanja

Poleg več deset tisoč delavcev in mladine so prišli na osrednjo slovesnost v Celje sekreter IK CK ZKJ in slavnostni govornik Stane Dolanc, Franc Leskošek Luka, ki je govoril na zletu leta 1935, Sergej Kraigher, Fran̂ce Popit, Marijan Brecelj, Andrej Marinc, Ljubo Jasnič, Lidija Šentjurc, Miha Marinko in drugi javni ter kulturni delavci.

Pomen celjskega zleta pred 40 leti je v pozdravnem govoru poudaril predsednik republiškega sveta zveze sindikatov Slovenije Janez Barborič. Udeležence velikega ljudskega zborovanja pa je v imenu gostiteljev pozdravil delavec tovarne EMO Jože Oštir. Povedal je, da skupaj gradimo samoupravni socializem in bi zato moralo biti med nami še več tovarištva, enotnosti in solidarnosti.

Slavnostni govornik Stane Dolanc

Zatem je toplo pozdravljen od večdesettisočglave množice stopil na govorniški oder slavnostni govornik, sekretar IK CK ZKJ Stane Dolanc. Najprej je govoril o pomembnosti celjskega zleta Svobod pred štirideset leti. Delavci in kulturniki so ga pripravili v pogojih buržoazne diktature. Čeprav je bil zlet v Celju kulturna manifestacija, je bil vseeno v bistvu bojni klic po svobodi in demokraciji. Slovensko delovno ljudstvo je takrat odločno odgovorilo buržoaznemu nasilju in poskusom fašistične države. Obenem je slovensko delavstvo na celjskem zletu tudi pokazalo akcijsko sposobnost in politično zrelost delavskega razreda in njegove avantgarde – Komunistične partije Slovenije v boju za neločljivo povezanost razrednih interesov in ciljev z resničnimi demokratičnimi, nacionalnimi, ekonomskimi in kulturnimi interesi ter zahtevami vseh delovnih ljudi, ki so takrat že čutili veliko nevarnost porajajočega se fašizma tudi na naših tleh.

Pod vodstvom Radovana Gobca so v kulturnem sporedu sodelovali združeni moški pevski zbori s celjskega območja in Zasavja, združeni mladinski zbori pa pod vodstvom Pavla Bukovca. Nastopili so tudi pihalni orkestri iz Velenja, Šoštanja, Trbovelj in Celja ter recitatorji celjskega mladinskega kluba, Zarje iz Trbovelj, gimnazije in ekonomskega šolskega centra. Po končanem kulturnem programu so udeleženci poslali pozdravno pismo predsedniku Titu.

V Celju pa so na predvečer jubileja podelili letošnja priznanja in nagrade samoupravljavcem. Pred nedeljsko osrednjo prireditvijo so v Narodnem domu slovesno podelili tudi spominske značke ZKPO Slovenije 259 predvojnim razširjevalcem kulture med delavstvom. To odličje za pionirsko delo so dobili tudi Ivo Marin st., Leopold Planko in Nestl Žgank.

Indijski veleposlanik gost Modnega salona

V zadnjem času je Modni salon navezal zelo tesne stike z ustreznimi indijskimi partnerji, ki jim dobavljajo zelo kvalitetno indijsko blago. Plod tega zelo tesnega sodelovanja je bil tudi sobotni obisk indijskega veleposlanika v naši državi P.N. Manona v Velenju.

Uglednega gosta iz prijateljske Indije sta po prihodu v Velenje najprej pozdravila Vida Majhen, predsednica delavskega sveta Modnega salona, in Ivo Murkovič, predsednik skupščine občine Nestl Žgank pa mu je v prostorih skupščine priredil prisrčen sprejem. Med kratkim pogovorom je veleposlanika Manona seznanil z gospodarskim razvojem Velenja v zadnjih tridesetih letih.

Indijski diplomat si je nato ogledal proizvodne prostore Modnega salona ob Koroški cesti, zatem pa se je precej časa zadržal v Salonu M, kjer so dan pred njegovim obiskom odprli teden Indije.

Veleposlanik Manon (peti z desne) se je za spomin še fotografiral pred Salonom M.

● PREDSTAVNIKI SKUPŠČIN NA OBISK V ŠOŠTANJU IN VELENJU:

Utrditi delegatsko bazo

Podpredsedniki in sekr tarji ter nekateri drugi pr stavniki skupščin socialis nih republik in avtonom pokrajin ter Skupščine SF Jugoslavije, ki so se v Lj ljani pogovarjali o delova skupščin v delegatskem stemu, so 7. junija obisk Šaleško dolino. Najprej si ogledali Termoelektran Šoštanj, zatem pa so se se s predstavniki „Gorenj Potem ko so predstavni Združenih industrijsk podjetij „Gorenje" in T varne gospodinjske opre „Gorenje" seznanili goste razvojem, samoupravno o ganiziranostjo ter razv nimi hotenji „Gorenja", p čemer so opozorili tudi slabosti prakse, ki ni v sk du z ustavnim načelo enotnega jugoslovanske tržišča, je predstavni skupščin, med drugim, za malo združevanje dela sredstev v jugoslovanski i dustriji „bele tehnike".

Obširno so govorili t o uveljavljanju delegatsk sistema ter samoprav interesnih skupnosti.

Goste je med pogovori še sebej zanimal vpliv deleg združenega dela „Gorenja" odločitve skupščin na vseh neh – od samoupravnih inte nih skupnosti do republiške zvezne skupščine, in pa o t kako se delovni ljudje „G renja" vključujejo v javne prave o gradivih, o katerih pravljajo delegati republiške zvezne skupščine.

Razpravljavci so opozorili nekatere pomanjkljivosti, ki je mogoče zaslediti pri uvelj ljanju in nadaljnjem poglab nju delegatskih razmerij, pre stavniki „Gorenja" pa so n grnili načrte o tem, da bi ta v okviru njihove delovne sk nosti kot tudi sicer v prihod bolj zaživel delegatski sistem.

Enotna ugotovitev bila, da bo treba v prihod nje še bolj utrditi in uvelj viti sistem dogovarjanja sporazumevanja ter utrdi delegatsko bazo, da bo tu dejansko sodelovala v pro cesu odločanja.

Bogastvo, ki ustvarja težave

Velenjčani so predsednika slovenske skupščine seznanili s težavami, ki nastajajo zaradi odkopavanja premoga in degradacije življenjskega okolja v Šoštanju

Predstavniki velenjske občine in rudarsko elektroenergetskega kombinata so seznanili predsednika skupščine SR Slovenije dr. Marjana Breclja s težavami, ki jih ima Šaleška dolina zaradi eksploatacije lignita in proizvodnje električne energije. Predsednik Brecelj je bil ta ponedeljek na enodnevnem obisku v Velenju. Z njim so bili tudi predsedniki zborov republiške skupščine in še drugi sodelavci.

Velenjski elektroenergetski bazen daje Sloveniji kar 42 odstotkov električne energije. Vso to energijo proizvedejo velike elektrarne v Šoštanju, njim pa daje gorivo velenjski rudnik. Zaradi obratovanja zdajšnjih elektrarn in širjenja rudnika pa v šaleški dolini nastajajo številne težave. Čedalje večje je rušno področje, ki nastaja zavoljo odkopovanja lignita. Na tem področju so živeli ljudje, ki so jih morali od tod odseliti drugam. Rudnik se pri tem srečuje s številnimi težavami, ki pa se odražajo še drugod. Ljudje so živeli na ugrezajoči zemlji več desetletij, mnogim pa je ta zemlja dajala tudi vsakdanji kruh. Čeprav dobijo plačano odškodnino, je potrebno mnogim poiskati enakovredno posestvo z zemljo. To pa ni lahko. So primeri, ko posestniki nočejo zapustiti te doline, čeprav jim je rudnik našel premerno zamenjavo izven Šaleške doline. Težave okrog plačevanja rudarske škode in odselitve precejšnjega števila ljudi so se nakupičile zlasti v tem času, ker rudnik koplje pod gosto naseljenimi zaselki. Vas Družmirje je zdaj najbolj na udaru. Kraj bo moralo zapustiti vseh 400 prebivalcev.

Podobna usoda čaka tudi prebivalce v Gaberkah, na eni strani Pesja, v Skalah in 1200 ljudi v severnem predelu Šoštanja. Tolikšno izseljevanje prebivalcev iz področij, kjer se bo zemlja močno ugreznila, pa ne dela preglavice samo rudniku, pač pa tudi velenjski občini. Pogostokrat prihaja do sporov. Ni zbora v teh krajih, da občani ne bi načenjali svojih težav. Najbolj vroče je v Šoštanju, mestecu, ki mu je utesnjen razvoj. Šoštanjčani skupaj s krajevno skupnostjo in konferenco SZDL zahtevalo svoj obstoj. Vedeti želijo, kolikšne so možnosti tega mesta ob bregovih Pake, da se še naprej razvije. Zato zahtevajo od občine, da izdela urbanistični načrt.

BOGATE ZALOGE LIGNITA

Velenjska premagovna kadunja pa ob vseh teh in še mnogih drugih težavah vendarle obstaja. Pa še zelo bogata je! Glavni direktor rudarsko elektroenergetskega kombinata Mirko Bizjak je goste iz Ljubljane seznanil, da je v nedrjih Šaleške doline premoga še najmanj za 60 let, če bi ga vsako leto izkopali 4.500 ton. Slovenija pa brez tega premoga ne more živeti. Velenjčani zavoljo tega menijo, da vseh nakopičenih težav ne zmorejo sami odstraniti. Vključiti se bo morala vsa slovenska družbena skupnost. S tem se je strinjal tudi predsednik slovenske skupščine dr. Marjan Brecelj. V Velenju je med drugim povedal: „Velenje je naša skupna skrb, saj je pomembno središče energetskih virov“.

V elektroenergetskem kombinatu Velenje se zavedajo svojih nalog, zlasti sedaj, ko bo potrebno izkopati zadostne količine lignita za novo veliko četrto stopnjo šoštanjske termoelektrarne. Elektrarno že pospešeno gradijo in, kot je bilo slišati na pogovoru v Velenju, ni bojazni, da ta ob koncu leta 1977 ne bi začela obratovati. Bojijo pa se, da velenjski rudnik ne bo do takrat ekspoatacijsko usposobljen. Zdajšnji jašek, ki ga še vedno imenujejo „novi jašek“, ne bo zadoščal za povečano proizvodnjo. In tudi sicer je ta jašek postavljen sredi najdebelejšega sloja lignita, ki ga je škoda pustiti v zemlji. Denar pa bodo rabili tudi za naložbe v modernizacijo jame.

Rudarjenje nekaj sto metrov pod zemljo ni lahko. To vedo v rudniku in skrbijo, da bi jamska dela čim bolj mehanizirali s sodobnim rudarskimi stroji. Uvedbo strojnega dela v jamo ne terja zgolj potreba po večjih učinkih, pač pa tudi zamenjava težaškega ročnega dela rudarjev. Že zdaj se v rudniku nenehno ukvarjajo s težavami pri zaposlovanju ljudi za jamsko delo. Mladi se neradi odločajo za ta poklic. Lani je znašala fluktuacija kar 23 odstotkov. To pa je brez dvoma za kolektiv velenjskih rudarjev precejšnje odhajanje in prihajanje delavcev.

Ob vseh teh težavah, ki tarejo ta 5.300-članski delovni kolektiv, pa velja zapisati, da rudarstvo ne prinese kdove kolikšne akumulacije. Ne bomo podrobno navajali številk, koliko denarja je lani ostalo v skladih rudnika. Glavni direktor Mirko Bizjak je pojasnil, da je akumulativna sposobnost rudnika premajhna, da bi sami s svojim ustvarjenim denarjem lahko začeli graditi nujne rudniške objekte. Če ne ustvarjajo dovolj denarja, ki bi ga namenili za naložbe, pa še ne pomeni, da velenjski rudarji slabo gospodarijo. Lignitu, ki ga kopljejo v Velenju, so določene najvišje cene. Zato mora rudnik v njihovem okviru iskati manevrski prostor za oblikovanje dohodka, osebnih dohodkov in skladov. Šoštanjska elektrarna, ki je TOZD v sklopu elektroenergetskega kombinata, pa ima že nekaj let za proizvedeno električno energijo depresirane cene, ki niso odraz dejanskih stroškov enostavne reprodukcije, ampak želje, kako bi tudi s ceno električne energije zagotovili konkurenčno sposobnost gospodarstva. Elektrarna ugotavlja dohodek na stroškovnem principu, kar pomeni, da oblikuje svoj dohodek s primarnimi stroški. Kot strošek pa so elektrarni priznani še osebni dohodki in sklad skupne porabe. Lani so ti stroški, priznani „od družbe“, bili tolikšni, da je elektrarna v Šoštanju ustvarila celo dobiček. Seveda pa z njim niso razpolagali delovni ljudje te temeljne organizacije združenega dela, pač pa je dobiček odšel za pokrivanje izgub v elektrogospodarstvu.

AKTIVIRATI INTERESNO SKUPNOST ELEKTROGOSPODARSTVA

Lanske integracije elektrarne in rudnika v Šaleški dolini ter drugega slovenskega elektrogospodarstva v sestavljeno organizacijo so imele svoj namen in tudi izhodišča. Kompleksno bi morali rešiti problematiko šaleškega energetskega bazena in zagotoviti trdnejšo povezanost tega največjega proizvajalca električne energije na Slovenskem s celotnim elektrogospodarstvom. Predstavniki elektrogospodarskega kombinata pravijo, da se stanje in tudi odnosi niso bistveno popravili. Velenjčani trdijo, da so okrnjene samoupravne pravice delavcev v združenem delu, ker jim je odvzet ostanek dohodka. Čeprav se zavedajo, da je energetika svojstveno področje, ki mora biti usmerjano iz središča, pa vendarle menijo, da bi lahko uvedli ustreznejše oblike.

Kljub mnogim težavam, ki nastajajo v Šaleški dolini zaradi odkopavanja lignita in proizvodnje električne energije (v tem sestavku smo navedli le najpomembnejše), z njimi so Velenjčani seznanili zadnji ponedeljek predstavnike republiške skupščine in njenega predsednika dr. Marjana Breclja, se v Velenju zavedajo pomembnosti, ki ga ima ta energetski bazen za slovensko gospodarstvo. Slovenska družbena skupnost bi zavoljo tega morala temeljiteje sodelovati, saj je Šaleška dolina že dovolj kaznovana, ker se njena podoba močno spreminja. Tu mislimo predvsem na tiste probleme, ki jih v občini sami ne zmorejo rešiti.

Lj. Naraks

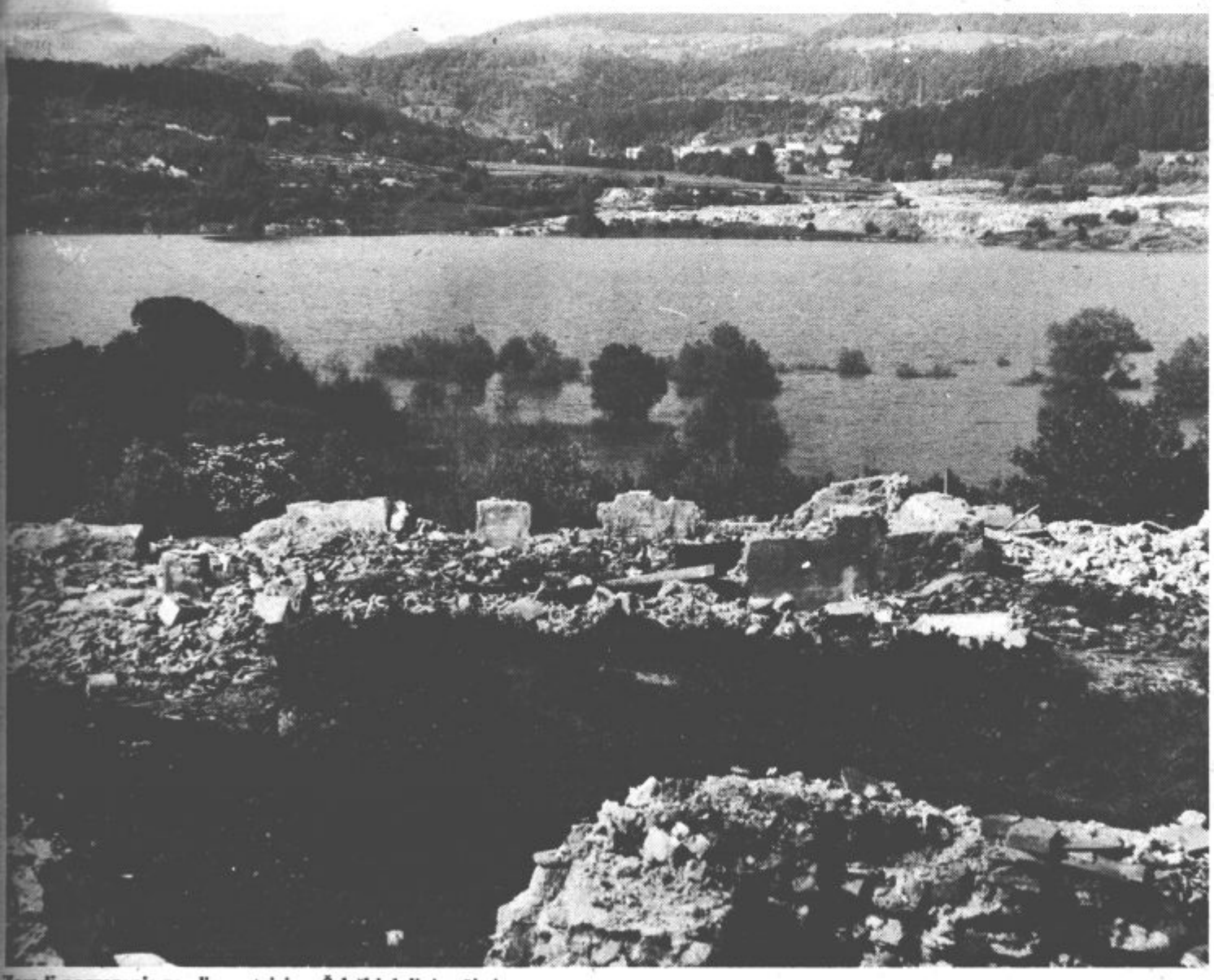

Zaradi pogrezanja zemlje nastajajo v Šaleški dolini večja jezera.

350 LET DOBRNE

Naravno zdravilišče Dobrna slavi letos 350-obletnico obstoja. Ta pomembni jubilej bodo v zdravilišču proslavili jutri, v soboto, dopoldan ob 10. uri. Proslavljanje bodo povezali tudi s 30-letnico osvoboditve.

Kljub visokemu jubileju zdravilišča, pa se kolektiv ravno v tem letu ubada s pomembno težavo. V zdravilišču imajo čedalje manj postelj in kapacitete manjšajo, namesto da bi jih večali. Ko je bilo zdravilišče obnovljeno v letih od 1930 do 1937, so imeli na Dobrni na voljo 843 ležišč v 474 sobah. Zdaj pa je v zdravilišču 394 ležišč v 219 sobah. **Direktor zdravilišča Ivan Uranjek je o tem povedal: „Pri nas zmanjšujemo posteljne kapacitete, namesto da bi jih širili. Zakaj? V preteklosti smo močno spremenili namembnost zdravilišča. Zaradi tega smo morali urediti bolj udobne sobe, saj se sedaj pacienti zdravijo pri nas tudi pozimi. Veliko zdraviliških sob pa smo morali preurediti v stanovanja, če smo hoteli obdržati strežno in drugo osebje“.**

Zdravilišče na Dobrni je zdaj skozi vse leto polno zasedeno. Zadostiti ne morejo niti domačim potrebam. Delovne organizacije stalno nadlegujejo, ker bi rade poslale na zdravljenje svoje delavce. Z nobeno tujo agencijo pa se zdraviliška uprava ne more dogovoriti za stalnejše aranžmaje, zato je vedno manj tujih gostov.

Vse te težave so narekovale načrtnost pri delu. Več let nazaj so pripravljali projekt za gradnjo hotela B kategorije. Načrte so morali večkrat spreminjati, ker nikoli ni bilo dovolj denarja. Zdajšnji je dokončen. Čeprav odgovorni, med njimi tudi predstavniki slovenskega izvršnega sveta, celjske občine in Ljubljanske banke, zatrjujejo, da je zdravilišče Dobrna potrebno širši družbeni skupnosti in nimajo nobenih pomislekov za novogradnjo, pa vendarle stvari ne krenejo dalje. V zdravilišču težko razumejo, da v Sloveniji gradimo turistične objekte, ki so izkoriščeni največ 90 dni na leto. Hotel, zgrajen v Dobrni, bi bil zaseden popolnoma, povrhu pa še namenjen delovnemu človeku, ki bo prišel tja zavoljo ozdravljenja.

Za novo hotelsko restavracijsko zgradbo bi rabili 150 milijonov dinarjev. Povezovala bo zdravniški dom s depadanso Zagreb. V novem hotelu bodo pridobili 210 ležišč, restavracijo in še druge prostore. Z gradnjo tega hotela bodo obenem uredili še celotni zdravstveni trakt in zgradili rekreacijski del – pokrit bazen, kegljišče, savno ter oddelek za kozmetično nego.

Navzlic vsem težavam pa bo delovni kolektiv zdravilišča Dobrna jubilejno leto nadvse slovesno proslavil. Poleg jutrišnje proslave, se bodo tja do konca leta zvrstile številne kulturne prireditve.

NAŠ ROMAN

35

JUKI OKANO

● RONALD KIRKBRIDE

Policaji so se spogledali in nekdo jo je vprašal: „Se zavedate, da je ladja last gospoda Josepha Fritha? Kaj ste delali na ladji? "

„Čakala nanj, da se vrne. Je star prijatelj gospoda Berwalda."

„To bomo preverili. Na žalost je gospod Frith, če si lahko sposodim vaše pojasnilo, tudi na oceanu."

„Oh, kako mi je žal," je Yuki odgovorila s prisrčnim nasmeškom.

Vsi so se na skrivaj zarežali in urno stopili iz pisarne, da bi inšpektor lahko nemoteno nadaljeval razgovor.

„Bojim se, gospodična Okano, da vas bomo morali pridržati, dokler ne najdemo gospoda Fritha. Prosim, počutite se kot doma."

Obvestili vas bomo o vsem takoj, ko bo mogoče. Medtem pa, če imate kakšno željo . . ."

„Da, nekaj za pod zob," je Yuki naglo odgovorila, „ostala sem brez kosila in brez večerje. Po naporni vožnji sem zelo lačna."

Eden izmed policajev je skočil na noge.

„Restavracija je čez cesto. Mar vam lahko . . ."

„Riž," je Yuki odgovorila.

„Hm, ne vem. Poskušal bom vse kar bom mogel. Mogoče hrenovko . . ."

„Riž," je odločno odgovorila Yuki in se še bolj zavila v preveliko srajco. „Če je pretežko, grem kupit sama!"

„Riž, prav gotovo," je vzdihnil inšpektor in že hotel zapustiti sobo, ko je nekdo potrkal na vrata.

Vstopil je narednik in mu nekaj zašepetal na uho. Nato se je inšpektor obrnil k Yuki in ji sporočil, da gospod Berwald čaka pred vrati.

„Rad bi govoril z vami, gospodična Okano . . ."

„Nočem govoriti."

„Ampak, mislil sem, da je vaš prijatelj . . ."

„Jutri bom govorila z njim. Danes je Yuki zelo utrujena. Pojedla bo riž in zaspala. Naj gospod Berwald spi zunaj na klopi. Dobra šola."

Nato se je nasmehnila policaju in vprašala: „Mar znate igrati shichi narabe? "

Odkimala sta z glavo.

„Pridita, vama bom pokazala," je rekla in sedla za mizo.

19.

Joe Frith je bil doma z Bermudov, nizke rasti, krepak, s skodranimi, črnimi lasmi in ožgan od sonca. Ko je prispel na policijsko postajo, so ga odpeljali v inšpektorjevo pisarno, kjer sta se pogovarjala več kot pol ure. Nato so ga popeljali k Berwaldu, kjer sta se spet pogovarjala več kot eno uro na koncu pa se od srca nasmejala. Yuki sta našla, ko je vsa zatopljena v japonsko igro s kartami učila policaje, in ji povedala, da je prosta. To jo je tako razveselilo, da je inšpektorja poljubila na lice in vsem veselo pomahala v pozdrav.

Med potjo do letališča so skoraj vso pot molčali. Berwald je bil po neprespani noči v policijski čakalnici utrujen in čeprav sta bila z Josephom velika prijatelja, je slednjega le potrla novica, da je njegova barkača vsa opraskana. Čeprav nihče ni več omenjal včerajšnjih dogodkov, jima je kljub vsemu kupil gorivo za letalo in jima zaželel veliko sreče.

Poleg Berwalda v letalu se je počutila nekako varno, čeprav je bila v sebi vsa negotova. Kljub temu, da se ji je opravičil za svoje obnašanje in ji vrnil kimono, še vedno ni bila povsem prepričana, da sta res na poti proti Johnnyjevemu otoku. V njegovih zapiskih ni nikjer pisalo, kam sta namenjena, ali pa da morda spet ne bosta pristala na kakšnem vulkanskem otočku.

„Gospodična Okano," je rekel po skoraj eno in polurni vožnji, „menim, da bi si morala napraviti načrt za akcijo v San Juanu. Prepričan sem, da bom lahko zelo hitro odkril sira Johna in končal najino poslanstvo. Medtem pa bi bilo zelo pametno najti primerno stanovanje. Čez tri ure bova pristala na mednarodnem letališču. Menim, da vam je ostalo še nekaj denarja. Predlagal bi vam, da si kupite kovček."

„Zakaj naj kupim prazen kovček? "

„Zato, ker vas noben ugleden hotel ne bo sprejel brez njega."

„Kako pa bova plačala hotelsko sobo? "

»ROJENA« V EPRUVETI

Roseta Biasin, ki je zdaj stara dvanajst let in obiskuje šesti razred neke rimske osnovne šole, je prva deklica na svetu, za katero je znano, da je bila spočeta v epruveti. Deklica in njena mati sta po dogovoru pristali na odkrit razgovor z novinarji.

Začelo se je leta 1963 v laboratoriju znanega rimskega zdravnika profesorja Daniella Petrucia, ki je bil v svetu znan po svojih eksperimentih umetnega oplojevanja.

Leta 1964 je profesor Petrucci povedal nekemu angleškemu novinarju, da je do takrat v epruveti oplodil že 26 ženskih jajčec ter jih kasneje prenesel v maternice. Poiskus je uspel in rodilo se je 26 normalnih in zdravih otrok, ki jih imenujejo tudi „otroci iz epruvete". Po njegovem razgovoru pa so se v Italiji in tudi drugod v svetu razvenele najrazličnejše polemike za in proti takšnim eksperimentom. Od takrat dalje profesor ni hotel več govoriti o tem zlasti zato, da bi ohranil anonimnost prizadetih mater. Nekaj mesecev pred njegovo smrtjo, umrl je oktobra leta 1973, pa je zaupal nekemu novinarju, da je tudi v naslednjih letih nadaljeval s svojim eksperimentiranjem in je s tem pomagal številnim ženskam, ki ne bi sicer nikoli rodile, pa so postale srečne matere.

Julija lanskega leta pa je tudi zdravnik Duglas Bewis iz Velike Britanije na letnem kongresu britanskega medicinskega društva povedal, da so tri njegove pacientke rodile zdrave otroke, ki so bili oplojeni v epruveti. Svojim kolegom je podrobno opisal svoj eksperiment in metodo svojega dela.

Med 26 otroki profesorja Petrucia je torej tudi Roseta Biasin, ki se je s svojo materjo že pojavila v javnosti.

Njena mati Antonietta, ki je stara danes 36 let, živi v Benetkah. Ko so mater vprašali, zakaj se je šele po 12 letih odločila in spregovorila, je povedala:

„Pravzaprav o tem sploh nisem želela govoriti, zlasti še, ker je vse to bila doslej skrivnost tudi za Roseto. Bala sem se, kako bo otrok sprejel resnico. Hkrati sem imela v mislih tudi številne polemike na izjavo profesorja Petrucia, katerih sem se prestrašila in jih ne bom nikoli pozabila. Nekateri so znanstvenika imenovali celo pošast, po raznih zapisih pa bi človek lahko pričakoval, da bodo otroci, oplojeni v epruveti, postali nekakšna nenormalna bitja. Ob teh polemikah je bila Roseta stara dober mesec. Lahko si mislite, kakšne trenutke sem preživljala in kako sem vsa ta leta trepetala za otroka".

Na vprašanje, kako je javnost izvedela za Roseto, je mati povedala, da pravzaprav zaradi klepetavosti bolniške sestre. Roseta je imela majhno, nepomembno izrastlino na kolku. V strahu pred resnejšo deformacijo jo je mati odpeljala k zdravniku. V Rosetin dosje so opisali njeno rojstvo, kar je kasneje prebrala neka bolničarka in novico raztrosila v svet. Mati je po vsem tem sklenila sama povedati resnico o svojem otroku.

Kako je na to reagirala deklica? Povedala je:

„Moja mama me je podcenjevala. Vedela sem, da je moj oče umrl, predno sem se rodila. Zdaj, ko vem vse, mi je mama še ljubša in bližja, ker je z vsem tem dokazala, kako silno si je želela moje rojstvo. Hkrati pa je prav zaradi tega v teh letih morala veliko pretrpeti. Ko mi je vse to povedala, sem jokala".

Zgodba Rosetine mame: Bila je stara 24 let in zaročena z nekim bančnim uslužbencem iz Milana. Obiskoval jo je vsako soboto. To je trajalo tri leta. Potem sta sklenila, da se bosta poročila takoj, ko bosta našla stanovanje. Kmalu zatem je neke novembrske nedelje na svoji poti doživel hudo-prometno nesrečo in zdravniki so povedali, da bo ostal invalid. Izvedela je za poskuse profesorja Petrucia, se odpeljala k njemu in ga prosila za pomoč. Tesor ji je pomagal. S svojim učencem se je poročila in prof. Petrucci je izvedel svoj eksperiment. Njen mož pa je kmalu zatem umrl. Kljub hudi bolečini ji je umrl povzročena nosečnost dala na moči za življenje in danes živi s jo hčerko srečna in zadovoljna.

In kaj pravi mati o svojem otroku?

„Moja Roseta je povsem normalen otrok, kot jih je na tisoče v svetu. Je dobra učenka in se ukvarja z najrazličnejšimi športi. Dobra plava, skače v daljino, igra tenis, se zanima še za marsikaj. Izrastline na kolku so ji pred kratkim uspešno operirali in povedali, da nima nobene zveze z njenim rojstvom".

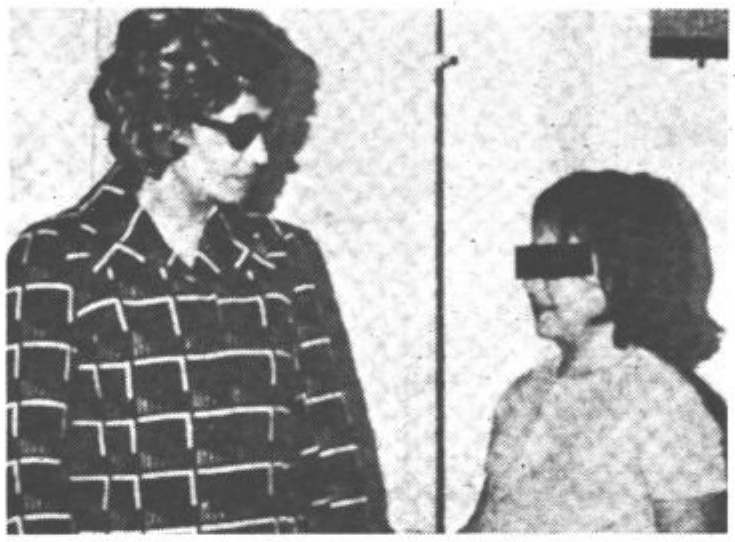

Dvanajstletna Benečanka Roseta s svojo materjo.

● MODNA KREATORKA STAŠA

Fenomen jean tkanine

Kravji mešetar Levi Strauss še slutil ni, kakšno prihodnost je namenil trpežnemu bombažnemu blagu, ko je dal iz njega sešiti prve „kavbojske" hlače. Kajti sedaj, po sto letih, je priljubljenost tega materiala in oblačil, sešitih iz njega, prav neverjetna. Ta nadvse preprosta bombažna tkanina, ki nima nobenih drugih kvalitet kot trpežnost, ki se poleg tega še mečka in hitro obnosi; prav ta tkanina je posebno v poletnih mesecih zasenčila vse druge. Poletje je skratka v znamenju jeana, v znamenju modre barve, kavbojk in vseh drugih udobnih in praktičnih oblačil. Že sedaj je jean dobesedno preplavil mestne ulice in tako bo še vseh naslednjih nekaj toplih poletnih mesecev; bodisi da se bomo v njem odpravile v službo ali po opravkih, bodisi da se bomo predale lenarjenju ali odrajžale na morje. Če bodo naše hlače, brezrokavniki, bluzoni, kompleti ali celo poletne obleke sešite iz priljubljenega jeana, bomo poleg tega, da se bomo počutile kar se da sproščeno in udobno, tudi nadvse moderne.

FELJTON 19

Zapuščena domovina

„Vsi smo že zbrani, čakamo samo vas. Pohitite."

General Simović je kmalu prispel v Nikšič.

Tu naj bi bila seja vlade – toda udeleženci tistih burnih dogodkov vsak po svoje interpretirajo, kaj se je tega dne pravzaprav zgodilo. Nekateri trdijo, da je vlada zasedala, pa čeprav v nepopolni sestavi, drugi pa odločno zanikajo, da bi se kaj takega zgodilo.

Prav tako ni jasno, kdo je izdal ukaz o kapitulaciji in odhodu vlade v inozemstvo. O tem obstajajo različne trditve.

Simović se spominja, da so ga po prihodu v Nikšič obvestili o tem, da so Nemci zavrnili prošnjo za premirje in da terjajo brezpogojno kapitulacijo. Toda ta še ni veljala v tistem trenutku – čeprav so skoraj vsi v tisti zmedi menili, da že velja.

Brž, ko se je zvedelo, da so Nemci odbili prošnjo za premirje (to so mnogi imeli že za kapitulacijo – kar pa ni bilo res), so sklenili, da vlada odpotuje v Grčijo.

Kdo je to sklenil, ni mogoče uradno zvedeti, kajti dokumenti o tem ni.

Prav tako je zavita v meglo odločitev o kapitulaciji.

V svoji knjigi „Vojaški puč in 27. marec" piše Nikola Milovanović takole:

„Presenečena zaradi hitrega prodora nemških motoriziranih kolon in nesposobna, da karkoli ukrene za obrambo države, je vlada sklenila, da bo zbežala iz dežele."

15. aprila zjutraj je podpredsednik vlade Slobodan Jovanović dejal, da se je treba odločiti o dveh rečeh: ali kapitulira vojska ali cela država?

Ban Subašić ni razumel, v čem je razlika.

Zdelo se mu je, da je to eno in isto, da pa bi veljalo čimprej oditi v Grčijo, kajti „vse drugo je itak izgubljeno".

Jovanović je nato izjavil, da gre za pomembno razliko, o kateri se mora odločiti vlada. „Če namreč kapitulira vojska, potem to ne pomeni, da je kapitulirala tudi država. To je potem podobno predaji nekega polka ali divizije, ki je obkoljena. Ta enota se je vdala, druge pa ne. Torej: če kapitulira vojska, potem to ne pomeni, da je kapitulirala tudi država in da je prevzela vse obveznosti, ki izvirajo iz tega."

Šele ta razlaga je prepričala prisotne.

Nikola Milovanović piše, da so se ministri zbrali na desetminutno sejo – zadnjo pred odhodom iz države, na kateri so sklenili, da bo vojska kapitulirala, vlada pa odšla v Grčijo.

Toda neki drugi avtor, Mihajlo Marić, piše v knjigi „Kralj in vlada v emigraciji", da je sporno, kdo je pravzaprav sklenil kaj.

Takole pravi:

„In kot je predsednik vlade presenetil svoje ministre s pooblastilom, ki ga je dal generalu Kalafatoviću (da namreč zahteva premirje), tako so tudi člani vlade presenetili svojega predsednika s sklepom, da zapustijo državo. Toda če se ve, da je general Simović izdal ukaz generalu Kalafatoviću, naj zahteva od Nemcev premirje, pa ni znano, kdo vse je sklenil, naj vlada zbeži v tujino. Vsi in – nihče."

ZLATO

Ministri, visoki vladni uslužbenci, generali in polkovniki niso bili edini, ki so se nenehno umikali iz Beograda na jug, da bi nazadnje prispeli v Nikšič.

Skupaj z njimi, včasih malo v zaostanku, včasih pred glavno kolono bežečih, je potovala tudi kolona z zlatom kraljevine Jugoslavije.

To je bilo več tovornih in osebnih avtomobilov, ki jih je stražilo nekaj oddelkov vojske. V vozilih je bilo zlato, pa tudi vrednostni papirji in nekaj arhivskih dokumentov, da ne govorimo o milijonih dinarjev v papirju.

Ob koncu pohoda je v Nikšič prispelo nekaj več kot 10.000 kilogramov zlata – nekaj v palicah in nekaj v kovancih.

Vsega skupaj so z letali prepeljali v inozemstvo iz Nikšiča samo deseti del tega zlata – skupaj z nekaj manj kot 30 milijoni dinarjev v papirju.

Toda vlada in kralj v emigraciji nikakor nista bila brez sredstev – vsaj v začetku, dokler jih še niso načeli.

Poročilo finančnega ministra kraljeve vlade v emigraciji z dne 27. maja 1941 govori o naslednjih sredstvih, pri čemer pa niso bila omenjena vsa: 66.863 kg zlata deponirano v Bank of England v Londonu, 11.250 kg v osrednji brazilski banki, v ZDA je bilo deponiranih 21 milijonov dolarjev, v Turčiji 3 milijone dolarjev, v Švici 300.000 frankov.

Toda ta precejšnja denarna sredstva so začela hitro kopneti.

Razlog so bili veliki izdatki emigrantske vlade, ki v prvih dneh, in tudi kasneje, ni skoparila z denarjem.

Tako citira avtor Mihailo Marić:

„Od petnajstih sej vlade v izgnanstvu so na devetih razpravljali o delitvi financ. Tako so že 5. maja 1941 ministri razpravljali o svojih plačah."

Plače jugoslovanskih ministrov v emigraciji so bile nerazumljivo visoke. Tako je imel minister malo pomembnega resorja še manj pomembne jugoslovanske vlade v izgnanstvu višjo plačo kot, denimo, ameriški ali britanski minister, ki je res lahko odločal o marsičem in je svojo plačo tudi zaslužil.

● GVAPO – ŠALJIVA ZGODBA Z DIVJEGA ZAHODA – I. ANTIĆ

Šaleški instrumentalni kvintet je dobil kar dve prvi nagradi – od občinstva in strokovne žirije.

● SREČANJE ZABAVNIH ANSAMBLOV V ŠALEKU

Prijetno in vedro

V soboto zvečer smo se zbrali na jasi v Šaleku. Skupaj s krajevno skupnostjo in turističnim društvom Velenje smo pripravili prijeten večer, na katerega je prišlo več kot tisoč ljubiteljev domače zabavne glasbe. Prireditev smo posneli na magnetofonski trak in bomo najboljše skladbe predvajali v glasbenih oddajah Radia Velenje.

Srečanje ansamblov treh dolin bo odslej vsako leto, in sicer vsakič v drugem kraju. Radio Velenje želi s to glasbeno prireditvijo pospešiti amatersko dejavnost in številčnost ansamblov zabavne glasbe.

Na prvem srečanju, ki je bilo prejšnjo soboto v Šaleku, so nastopili ansambli Bratje Skaza iz Zgornjih Zreč, Draga Iršiča iz Plešivca, Zvonka Ortana iz Prevalj, Mladi metulji iz Mislinje, Potepuhi iz Velenja, Šaleški instrumentalni kvaintet iz Velenja ter šaleški fantje in kvartet Flamingo, prav tako iz Velenja. Njihove nastope je ocenjevala strokovna komisija, v kateri so bili Silvo Tamše, Janez Polanc, Branko Škruba in Ljuban Naraks. Izbrali pa smo tudi štiri poslušalce, ki so ocenjevali v imenu publike.

Srečanje ansamblov treh dolin je potekalo v pravem tekmovalnem vzdušju. Strokovna komisija je takole ocenila: prvo nagrado 1500 dinarjev je dobil Šaleški instrumentalni kvintet (34 točk), drugo nagrado 1000 dinarjev ansambel Šaleški fantje in tretjo nagrado 800 dinarjev ansambel Draga Iršiča. Tudi žirija občinstva je izbrala Šaleški instrumentalni kwintet za najboljši ansambel na sobotnem srečanju. Ocenili so ga s 39 točkami. Radio Velenje pa je Bratom Skaza iz Zreč podelil posebno magrado 2.500 dinarjev, ker so člani ansambla mladi, simpatični in perspektivni godci.

Oddajo sta skrbno in dobro vodila napovedovalca naše radijske postaje Lučka Marinšek in Vitomir Kolšek.

Mladi fantje iz Zreč pa so si zaradi svoje priljubljenosti priborili posebno nagrado Radia Velenje.

Proslavili 900. obletnico

Z velikim gasilskim tekmovanjem, ki se ga je udeležilo prek šestdeset desetin iz vseh krajev Slovenije, so v Šaleku v nedeljo proslavili 900-obletnico obstoja vasi. Na praznovanje tega visokega jubileja, ki so ga združili s proslavo ob 30-letnici osvoboditve in 100-letnici rudarjenja, so se krajani zelo skrbno pripravljali že precej časa. Lani uredili in asfaltirali središče vasi ter cesto v Zgornji Šalek. Paka je dobila kamnito strugo, dokončujejo prepotrebni pločnik v vasi, začeli so urejati tudi stopnice na grad. Z uspešno izglasovanim samoprispevkom bodo v novem naselju zgradili otroški vrtec ter trgovski in rekreacijski center.

Slavje ob 900-letnici kraja se je začelo že v soboto zvečer z revijo zabavnih ansamblov, ki jo je organiziral radio Velenje, ter s kanonado in kresovanjem ob razvalinah gradu.

V nedeljo so že navsezgodaj začele prihajati v Šalek gasilske desetine iz posameznih slovenskih krajev. V tekmovanju v trodelnem napadu ter vezanju vozlov je pokazala največ spretnosti prva desetina gasilskega društva Velenje mesto, ki je s 726,1 točke dosegla prvo mesto. Na drugo mesto se je uvrstila desetina iz Begunj (725 točk), tretji pa so bili predstavniki industrijskega gasilskega društva LIP Bled. Vse tri prvouvrščene desetine so prejele lepe pokale, ki so jih prispevali REK Velenje (za prvo mesto), skupščine občine (za drugo) ter krajevna skupnost za tretje mesto. Direktor splošnih služb na REK Kristian Hrastel pa je desetinam izročil tudi spominske rudarske svetilke kot darilo te delovne organizacije.

Točno ob deseti uri se je začela združena vaja teritorialne obrambe, civilne zaščite in pripadnikov Jugoslovanske ljudske armade. Sovražnik je namreč napadel Šalek in Šaleški grad s treh strani. V sami vasi mu je sicer uspelo zažgati pomemben objekt, vendar so ga gasilci z izredno naglico pogasili. Sovražnik je poskušal vas bombardirati z letalom, vendar je naletel na močan protiletalski odpor. Nekaj po pol deseti uri je bil sovražnik premagan in znova se je potrdila resnica, da naroda, ki je brani svojo svobodo, svoje ozemlje, ni mogoče zasužnjiti. Po uspešno končani vaji „Šalek 75", v kateri so poleg ekip prve pomoči sodelovati tudi delavci Savinjsko-šaleškega zdravstvenega doma, ki so z največjo naglico prepeljali huje ranjene v zdravstveni dom, so se vsi udeleženci proslave začeli zbirati na Šaleški cesti. Potem ko je predsednik skupščine občine Velenje Nestl Žgank dal Francu Pečečniku dovoljenje za začetek parade, se je mimo slavnostne tribune zvrstilo tisoč gasilcev, rudarjev, ekip prve pomoči, šoferjev in motoriziranih enot. Na čelu dolgega sprevoda so korakali trije mladi, oblečeni v narodne noše, v rokah pa so nosili napis „900".

Ko je velenjska rudarska godba zaigrala himno, se je začela osrednja slovesnost ob 900-letnici Šaleka, na kateri je spregovoril Vili Jelen. V slavnostnem govoru je orisal zgodovina kraja in velenjskega premogovnika ter spregovoril o uspehih, ki so jih v Šaleku dosegli v zadnjem času. V imenu skupščine občine Velenje je izrekel pozdravne besede predsednik izvršnega sveta Franjo Kljun v imenu REK pa direktor splošnih služb v tej delovni organizaciji Kristian Hrastel, ki je skupaj s poveljnikom občinske gasilske zveze Ivanom Ojsterškom izročil pokale in spominska darila tekmovalcem. Vse gasilce pa je pozdravil tudi predstavnik gasilskega društva Šalek Ivan Špital.

Prvi so mimo slavnostne tribune, na kateri so bili predstavniki skupščine občine Velenje in njenega izvršnega sveta, delovnih organizacij, krajevnih skupnosti in gasilskih društev, zakorakali mladi, oblečeni v narodne noše, v rokah pa so nosili številko 900. Na slavnostni tribuni je bil tudi Milan Vrhovec, načelnik operativnega štaba republiške gasilske zveze

V kulturnem programu so sodelovali pevski zbor šoferjev in avtomehanikov Velenje, člani Šalške folklorne skupine in recitatorji.

● Katastrsko snemanje kanalizacije v občini Velenje

Z zakonom o katastru komunalnih naprav (Uradni list SRS št. 45-1/74 z dne 2. julija 1974) je komunalna organizacija KOC Velenje dolžna opraviti v letu 1975 katastrski posnetek javnega kanalizacijskega omrežja v občini Velenje.

Katastrski posnetek se opravi na podlagi izmer kanalizacijskih jaškov (kota pokrova, vtoka in iztoka). Jaški morajo biti vedno dostopni zaradi rednega čiščenja in vzdrževanja kanalizacijskega omrežja.

Katastrski posnetek mora biti izdelan zato, da lahko upravljavec poda točne podatke globin kanalizacije drugim organizacijam graditeljem komunalnih naprav.

Ko smo pričeli odkrivati jaške, smo naleteli na nevšečnosti. Kanalizacijski jaški so prekriti z zelenicami, asfaltom in raznimi škarpami.

Jaške je potrebno odkriti, jih dvigniti na koto zadnje ureditve in vstaviti nove pokrove.

Kanalizacijski jaški so locirani tudi na parcelah občanov lastnikov zamejišč, po katerem poteka javna kanalizacija. Upravljavec kanalizacije se obrača na občane s prošnjo, da z razumevanjem sprejmejo dela pri odkrivanju jaškov. Po zakonu so državni organi, organizacije združenega dela in druge samoupravne organizacije in skupnosti ter občani dolžni občinskemu geodetskemu organu, komunalnim organizacijam združenega dela in drugim organizacijam, ki izdelujejo in vzdržujejo kataster komunalnih naprav, na zahtevo dati podatke o komunalnih napravah in objektih, če z njimi razpolagajo, ter jim dovoliti geodetske in druge meritve. Z denarno kaznijo do 2.000 din se kaznuje občan, ki na zahtevo ne da podatkov, ki so potrebni za izdelavo katastra komunalnih naprav, s katerimi razpolaga, ali če ne dovoli geodetskih in drugih meritev naprav in objektov.

Upravljavec kanalizacije KOC Velenje še enkrat prosi za pomoč in razumevanje občanov pri izdelavi katastra kanalizacijskega omrežja, da ne bi prišlo do kazenskih sankcij.

Martina Kropušek

● IZ OBČINE SLOVENJ GRADEC ● IZ OBČINE SLOVENJ GRADEC ● IZ OBČINE SLOVENJ GRADEC ● IZ OBČINE SLOVENJ GRADEC ● IZ OBČINE SLOVENJ

Delno obnovljena bolnišnica

Pod Malo Kopo na Zahodnem Pohorju je bila v soboto, 7. junija, popoldan priložnostna slovesnost ob zaključku delne obnove partizanske bolnišnice Trška gora, ene od slovenskih partizanskih vojnih bolnišnic na Pohorju, ki so jih začeli graditi v začetku leta 1944, po prihodu XIV. divizije na Štajersko. Tudi s slavjem v gozdovih Male Kope so v Mislinjski dolini počastili 30-letnico zmage nad okupatorjem in osvoboditve ter slovenjgraški občinski praznik.

Po treh desetletjih svobode so se zbrali pri bolnišnici Trška gora partizanski zdravniki, bolničarji, intendanti, ranjenci in domačini, da bi skupaj z gosti, med katerimi je bil tudi predsednik republiškega komiteja za zdravstvo dr. Anton Fazarinc, obudili spomin na razvoj in delo partizanskih bolnišnic na Zahodnem Pohorju. Z delno obnovo bolnišnice Trška gora, denar za to je prispevala Kulturna skupnost Slovenije, je zdaj omogočeno kar najširšemu krogu naših ljudi, zlasti še mladini, spoznavanje ene od plemenitosti partizanskih borcev – skrbi za ranjene tovariše.

Na priložnostni slovesnosti je o razvoju partizanske sanitete na Zahodnem Pohorju spregovoril upravnik vseh partizanskih bolnišnic pod Malo Kopo, prim. dr. Ivo Kopač – Pavček, govoril pa je tudi eden od partizanov, ki so se zdravili pod Malo Kopo, Branko Gombač.

Milena Vodovnik pa je v imenu mladincev in mladink Splošne bolnišnice Slovenj Gradec sporočila, da so mladi na predlog Občinskega odbora ZZB NOV Slovenj Gradec in Muzeja ljudske revolucije Slovenj Gradec prevzeli varstvo nad delno obnovljeno partizansko bolnišnico Trška gora.

Po slovesnosti pa je bilo pri Popijalu na Zgornjem Legnu tovariško srečanje.

Pri Pavčkovih bolnišnicah

● PO II. REVIJI PEVSKIH ZBOROV LOVSKIH DRUŽIN SLOVENIJE V PODGORJU:

Petje med lovci

V slavje ob 30-letnici zmage in osvoboditve se z vrsto prireditev vključujejo slovenski lovci, ki še tudi sicer uspešno vključujejo v gospodarsko, kulturno in družbenopolitično življenje, samoupravljanje pa je že dolga leta osnova lovskih kolektivov pri upravljanju lovišč.

V Podgorju pri Slovenj Gradcu je bila ena od prireditev slovenskih lovcev v jubilejnem letu – II. revija pevskih zborov lovskih družin Slovenije, katere pokrovitelj je bila Lovska družina Podgorje pri Slovenj Gradcu, pokrovitelj pa Lovska zveza Slovenije. Na reviji so nastopili pevci – lovci iz Globokega, Dekanov pri Kopru, Sodražice in Maribora ter 2 zbora (moški in mešani) lovcev iz Podgorja. Udeležence revije je v imenu pokrovitelja pozdravil predsednik Lovske zveze Slovenije Lojze Briški. Uspela II. revija pevskih zborov lovskih družin Slovenije v Podgorju je nov dokaz o razvitem kulturnem življenju med lovci, posebej pa še o spodbudnem razmahu zborovskega petja, kar mora biti spodbuda drugim članom in družinam za ustanovitev novih pevskih zborov.

Prihodnja, III. revija pevskih zborov lovskih družin Slovenije bo, kot je bilo dogovorjeno zadnjo soboto v Podgorju, na Koprskem.

Pomembna pridobitev delovne skupnosti Tovarne meril Slovenijales – Triso v Slovenj Gradcu:

Prva razvojna naloga uresničena

Najstarejši delavec Tovarne meril Slovenijales – Triso Pavel Sušec sporoča, da so bili v letu dni zgrajeni novi proizvodni prostori za obrat plastike in kovinski obrat z orodjarno

Ob zaključku praznovanja občinskega praznika Mislinjske doline je najstarejši delavec Tovarne meril Slovenijales – Triso Slovenj Gradec Pavel Sušec simbolično predal svojemu namenu nove proizvodne prostore v novi industrijski coni v Pamečah pri Slovenj Gradcu.

Prav Pavel Sušec je pred letom dni, v začetku junija 1974, položil temeljni kamen za nove proizvodne prostore. Povedal je, da bodo novi prostori omogočili boljše proizvodne in delovne pogoje, delavci pa bodo zdaj zastavili vse sile, da bi v prihodnje dosegali še boljše proizvodne uspehe, v korist celotne 540-članske delovne skupnosti in vse družbe.

V nove proizvodne prostore je Tovarna meril Slovenijales – Triso Slovenj Gradec preselila obrat plastike in kovinski obrat z orodjarno. S to investicijo je zaključila delovna skupnost z uresničevanjem prve naloge iz srednjeročnega razvojnega načrta. Zdaj pa ji preostane le še modernizacija lesnega obrata na obstoječi lokaciji v Slovenj Gradcu.

Na položnostni slovesnosti je govoril o uresničevanju razvojnega načrta direktor Tovarne meril Slovenj Gradec dipl. inž. Franček Krpač, delovno skupnost in goste pa je pozdravil tudi glavni direktor SOZD Slovenijales Ljubljana, dipl. inž. Franc Razdevšek.

Velenjska tombola

Vsi tisti, ki so od zadnje spomladanske nedelje veliko pričakovali, si verjetno še danes veselo manejo roke. Sonce je ves dan neusmiljno pripekalo in že zgodaj dopoldne je bilo v bazenu v Velenju opaziti prve kopalce. Zadovoljni so bili predstavniki šoštanjskega Partizana, ker jim ni bilo treba prelagati na prihoddnjo nedeljo trim kolesarjenja; tudi velenjski rokometni klub je uspešno organiziral republiško rokometno prvenstvo za pionirke; Šalečani so brezhibno izvedli gasilsko tekmovanje več kot šestdesetih desetin iz vse Slovenije, ki so ga pripravili ob 900-letnici vasi; prav gotovo so bili veseli tudi kmetje, ki so že precej v zamudi s prvo košnjo.

Najbolj pa so se razveselili minule sončne nedelje ljubitelji iger na srečo, ki so v nedeljo popoldne (mnogi že dopoldne) prispeli v Velenje na že 18. tradicionalno tombolo. Menda jih je bilo 35.000, tem pa moramo prišteti še nekaj tisoč tistih, ki so ostali brez kart. Podobno kot prejšnje, sta tudi letošnjo tombolo organizirale sindikalna organizacija Ere ter velenjsko turistično društvo Organizatorja zaslužita vsekakor vso pohvalo, ker sta našla več kot odlično zamenjavo za tradicionalni prostor ob velenjskem jezeru, ki se je zaradi kopanja premoga nekoliko ugreznil. Prostor med Kidričevo cesto in levim bregom Pake je resnično večkot primeren kraj za tombolo. Tako so lahko letos prvič mnogi Velenjčani „igrali na srečo" kar na svojih balkonih ali senčnih vrtovih. Res škoda, če bodo urbanisti tudi ta del Šaleške doline zazidali. Vsaka tombola, pa naj bo majhna ali tako velika in bogata z dobitki kot velenjska, ima svoje junake. Še preden bom odmeril tudi njim nekaj prostora, moram povedati trditev, za katero pa roke kljub temu ne bi dajali v ogenj: precej ljudi ne prihaja na tombolo po dobitke, ampak zaradi tega, ker v času tombole učinkovito deluje oglasna služba. Tombola je namreč izredna priložnost, da naroči raznorazne oglase, ki jih uradni spiker objavlja po zvočniku zastonj. Torej huda konkurenca sredstvom javnega obveščanja, kjer je treba za vsak najmanjši oglas seči v žep, kjer nosimo denarnico.

„Francl ta in ta, naj se javi pred, zadaj ali ob tribuni. Čaka ga Korl, brat, kolega . . . Ali pa: Micka pridi za tribuno, čaka te ta in ta . . . In tako naprej. Dobri stari oglasi. Torej resnično enkratna priložnost za srečanje tega in tega z onim in onim po dolgem času. Seveda pa so lahko oglasi na tomboli tudi zelo neobičajni. Francl ali Francka – ime sem v tej splošni gneči preslišal, javite se pod tribuno . . . Izvirno! . . Na tombolah pridejo na svoj račun tudi otroci. Nenadoma se znajdejo sami med tujimi obrazi in nihče jim ne preprečuje, da se ne bi zjokali, kolikor jim duša da.

Sedaj pa k junakom 18. velenjske tombole. Štirje so prileteli na oder. Dva mlada in dva malo bolj stara. Starim je treba na vsakem koraku dajati prednost, zato je žreb odločil, da bodo avtomobile prejeli Anica Novak iz Kočevja – ami 8, Buniša Stevanović, ki dela pri Gradisu v Šoštanju, se je domov odpeljal s katrco, „fičo pa je odšel v Zagorje k Radi Jazbec."

Buniša je junaško odkorakal z odra v objem svojih delovnih sotovarišev, ki so ga čakali ob tribuni. Trepljali so ga po rameh kot košarkarji Novosela po zmagi nad Rusi.

Mlada Anica je skočila v objem presrečnemu očetu. Kam je odhitel Zagorjanka, ne vem, ker vseh treh s pogledom naenkrat nisem mogel zasledovati. Tudi sam sem zapustil tribuno. Razočaran, ker mi je tudi to krat sreča obrnila hrbet. Na dveh kartah sem skupno obkrožil le devet številk. Ko sem se tako ves potrt prerival skozi množico in se oddaljeval od glavne tribune, sem nenadoma zaslišal nekaj krepkih domačih kletvic. Preklinjal je kolega (ta in ta), ker punčka na tribuni ni hotla izvleči številke – samo ene, ki mu je še manjkala, da bi lahko kandidiral za enega izmed avtomobilov. Tako sem slučajno odkril tudi tragičnega junaka nedeljske velenjske tombole. Oddaljil sem se od tombolskega prostora in se ustavil ob eni izmed lepih velenjskih zelenic. Za trenutek se mi je pogled ustavil na otrocih, ki so se igrali „gnilo jajco" na travi. Bili so zelo veseli. Mislim, da so bili bolj srečni kot Anica, Buniša in Rada. Saj tombolska nedelja je menda edini dan v letu, ko se lahko brezskrbno igrajo na lepih zelenih površinah.

Junaki nedeljske tombole v trenutku žrebanja. Od leve proti desni: Buniša Stevanović, Anica Novak, Rada Jazbec in Jože Slenenšek, ki se je moral zadovoljit s televizorjem.

ljubljanska banka

ime,
ki zagotavlja
sodobno,
učinkovito in zanesljivo
bančno poslovanje

Oh, kakšna vročina . . .!

PROBLEME DANAŠNJEGA ČASA

ENERGETSKO KRIZO
ONESNAŽEVANJE OKOLJA
REŠUJEJO

schiedel — YU — dimniki
schiedel — YU — zračniki
schiedel — YU — jaški za smeti

SCHIEDEL-YU-DIMNIK

- porabi do 40% manj goriva
- ne onesnažuje ozračja s škodljivimi snovmi

JE OKROGEL: daje boljši vlek, je enostaven pri čiščenju

IMA KISLINOODPORNI ŠAMOTNI VLOŽEK: je odporen proti ognju, kislinam, varen pred zasajevanjem, toplotno obstojen

JE MONTAŽEN: zato varčen pri postavitvi, pri prostoru in cenen

Proizvaja, prodaja, montira, uvaža in izvaža

Proizvodno gradbeno podjetje

GRADNJA ŽALEC

Aškerčeva 4

Enota: Proizvodnja gradbenega materiala
Latkova vas pri Preboldu, tel. 722-027

Naše proizvode lahko kupite v vseh **PRODAJALNAH GRADBENEGA MATERIALA** širom po domovini.

● **IVAN STOPAR** 5

Grad in naselje Šalek

Levi del zidu, kjer sta se nekdaj stikali vzhodna in zahodna stranica stolpa, je zgrmel v globino skupaj s steno, v katero sta se kraka podaljšala. Na desni strani se prislanja k stolpu tanjša stena, ki je le fragmentarno ohranjena in ki je nekdaj tvorila jugozhodno fronto palacija. Prvotno je segala do višine dveh etaž, pozidali pa so jo hkrati s stolpom. V nadstropjih nad to steno so še ohranjeni prvotni šivani vogali stolpa.

Notranjščina stolpa kaže tako kot njegova zunanjščina znamenja številnih prezidav. V spodnjih treh nadstrojih so še ohranjeni nastavki nekdanjih obokov iz lehnjaka, v zadnjem nadstropju pa se močnejši steni krepko stanjšata in tvorita podest, ki je nekdaj nosil lesen strop.

Ostalo zidovje, kolikor ga je še ohranjenega, pokriva grušč, le tu pa tam slutimo pod rušo potek starega zidovja, premalo, da bi lahko rekonstruirali grajski tloris. Tega bo mogoče razvozlati, ko bodo opravljena predvidena raziskovalna dela.

Ohranilo se je nekaj starih upodobitev, ki nam posredujejo predstavo o nekdanji podobi gradu. Najstarejša med njimi je hkrati najzgovornejša in najbolj zanesljiva. Gre za bakrorez neznanega avtorja, ki ga je okoli leta 1681 izdal štajerski topograf Georg Matthaus Vischer v svoji znameniti knjigi gradov „Topographia Ducatus Stiriae". Slika kaže grajsko stavbo, postavljeno na skalno kopo, pri pogledu z zahoda. Njeno jedro tvori mogočen stolp, pokrit s strmo, piramidasto streho, okoli njega pa so se stisnile nekoliko nižje, dvonadstropne stanovanjske stavbe s strmimi šotorastimi strehami. Te so zavzele ves prostor na grajski ploščadi in se s svojimi razgibanimi temelji zajedle globoko v razdrapano skalovje. Desno od osrednjega stolpa je manjši stolpasti prizidek z neznatnim strešnim stolpičem, ki verjetno kaže na grajsko kapelo. Ob vznožju prizidka je polkrožno sklenjen portal, ki drži v odprto medzidje. Zdi se, da je rabil prizidek v pritličju tudi za vhodna vrata, medzidje pa, ki ga je na zahodu zapiralo nizko obzidje z zidno krono, je imelo funkcijo dodatne obrambne zapore pred vstopom v grajsko jedro. Grad je ločen od predgradja na južnem pobočju hriba z globomim jarkom, ki ga premošča lesen, pokrit mostovž, sloneč na opornem slopu sredi jarka. Mostovž je v tem času že nadomestil nekdanji vzdižni most, ki ga je bilo mogoče ob nevarnosti potegniti kvišku in tako sovražnku presekati pot. V predgradju onkraj jarka so se razporedila zidana gospodarska poslopja, katerih temelji so deloma še vidni. Skromen prostor na temenu pečine ni zadoščal za vse potrebe, zato so objekte z manj pomembnimi gospodarskimi funkcijami namestili zunaj njega. Stavbe stoje prosto, le zelenjavne grede so obdane z lesenim plotom. Na strmem hribu desno v ozadju so razvaline gradu Ekenšajn.

Iz osemnajskega stoletja, ko je grad še stal, ni ohranjena nobena upodobitev, nekaj pa jih je iz preteklega stoletja. Te nas pritegnejo zlasti po likovni plati, manj pa nam povedo o grajski stavbi, saj predvsem dokumentirajo njen nagli propad.

Prva med njimi izvira iz znane serije litografij z iglo, ki jo je okoli leta 1830 izdal graški založnik J.F. Kaiser pod naslovom: „Litografirane upodobitve štajerskih mest, trgov in gradov". Izdelana je po risani predlogi I.E. Ganserja in kaže pogled na naselje Šalek z juga. Na sredi je naselje s cerkvico sv. Andreja, levo na griču je velenjska župnijska cerkev sv. Martina, desno na skali so razvaline gradu. Osrednji stolp je ohranjen še v celoti, stanovanjski trakti ob njem pa kažejo še skoraj nenačete stene, a so že brez strehe in ostrešja.

Okoli leta 1860 je izšla upodobitev Šaleka v XLVII. zvezku serije: „Upodobitve iz Štajerske s posebnim ozirom na starosvetnosti in zanimivosti, kakršne so gradovi, dvorci, cerkve in drugo". Knjižico, ki vsebuje tudi krajše zgodovinsko berilo, so tiskali in založili dediči. A. Leykama v Gradcu, izšla pa je brez navedbe avtorja. Litografija Šaleka je pravokotnega formata in kaže pogled na razvalino s severozahoda. V ospredju je vas s podružnico, v ozadju na hribu grad. Grajski stolp je brez strehe, dobršen del stanovanjskega gradu je sesut. Brez strehe je tudi ena izmed gospodarskih stavb v predgradju.

Upodobitev Carla Reicherta, ki je izšla v tretjem zvezku njegove serije litografij s tonskim tiskom „Nekdaj in zdaj" (Einst und Jetzt) leta 1864 v Gradcu, kaže pogled na naselje z gradom s severovzhoda. Desno v ospredju ovalne slike je naselje, strnjeno okoli domače cerkve, levo vrh zaraščenega hriba se pnejo v nebo razvaline gradu. Stolp še ni načet, ostanki sten stanovanjskega poslopja pa kažejo globoke škrbine. Zidovje obletavajo črni ptiči kot znanilci bližnjega konca.

Pri naštevanju starih upodobitev ne smemo prezreti risb raziskovalca in klasika vede o gradovih Otta Pipra, ki se je na začetku našega stoletja mudil na Šaleku, ga opisal in skiciral. Risbe, ki jih je pozneje objavil, kažejo na veščo roko strokovnjaka, ki so ga v nasprotju s prejšnjimi vedutisti zanimali predvsem stavbnozgodovinski detajli. Res, gradu tedaj ni bilo ohranjenega dosti več kot danes, vendar je prav na Piprovih risbah zabeleženih nekaj podrobnosti, pomembnih za današnjega raziskovalca njegove stavbne zgodovine.

Stari tekstualni viri nam o gradu povedo le malo. Vizitacijski protokol iz leta 1545 omenja grajsko kapelo, ki je s tem za ta čas izpričana, viri iz 17. stoletja pa poročajo, da so puntarski kmetje leta 1635 grad izropali. Slabega pol stoletja pozneje ga je zadela druga nesreča. Sredi zime je pogorel, stavbni izvedenec Primož Pšerničnik iz Šoštanja pa je 10. januarja 1676 ocenil škodo na 2866 florintov. Še ne sto let pozneje, okoli leta 1770, je Šalek ponovno zajel požar. Izročilo pripoveduje, da je nekega popoldneva, ko je bila družba pravkar zbrana pri veselem reju, udarila v grad strela in ga upepelila. Ogenj so opazili šele potem, ko je zgorela že vsa s skodlami pokrita streha.

Po tem požaru je grad opustel. Johann Niklas del Negro, ki je bil po letu 1805 nekaj časa lastnik razvaline, je sicer na začetku preteklega stoletja še enkrat obnovil streho nad osrednjim stolpom, a ta je kmalu propadla in grajski ostanki so bili do današnjih dni prepuščeni svoji usodi.

DALJE PRIHODNJIČ

ŠPORT

Mlade Velenjčanke s trenerko Nado Zavolovšek in tehničnim vodjem Slavkom Hudarinom

Velenjčanke druge

V organizaciji rokometnega kluba Velenje je bil republiški finalni turnir za pionirke. Sodelovale so ekipe: ETA Cerkno, Alples Železniki, Izola, Olimpija Ljubljana in Velenje.

Zmagale so mlade rokometašice iz Železnikov, ki so v prvi tekmi turnirja premagale Velenjčanke le z golom razlike 8:7

Velenjčanke so osvojile drugo mesto, saj so vse ostale nasprotnice premagale.

Rezultati: Alples:Velenje 8:7; Velenje:ETA 15:11, Velenje:Olimpija 14:10 in Velenje:Izola 12:6.

VRSTNI RED: Alples 8, Velenje 6, ETA 4, Izola 2, Olimpija 0.

Za ekipo Velenja so igrale – Pesjak, Planinc, Hudobreznik, Pocajt, Jan, Podbregar, Tkavc, Djordjevič, Peterlin, Bovha, Krofl, Špoljak.

Šoštanjski rokometaši na vrhu

Rokometaši so v okviru slovenske lige končali prvenstvo. Republiški prvaki so postali rokometaši Inlesa iz Ribnice. Moštvo Slovenj Gradca je večkrat posegalo po vodilnem položaju na lestvici in se je moralo zadovoljiti z drugim mestom s precejšnjim zaostankom v točkah.

Šoštanjčani so se že nekaj kol pred koncem učvrstili na 4. mestu in kljub porazu v zadnjem kolu proti Izoli 27:24 (12:13) to mesto tudi obdržali.

Mlada ekipa Šoštanja je prikazala hitre in borbene igre. Posebej so se izkazali v obrambi, za kar ima veliko zaslug odlični vratar Slatinšek. Za moštvo Šoštanja so igrali – Slatinšek, Melanšek, Stvarnik, brata Vačovnik, Kompan, Hajsek, Lesjak Skornšek in Metličar

Inles	22	19	0	3	542:413	38
Sl. Gradec	22	15	0	7	49:446	30
Sevnica	22	14	1	7	502:445	29
Šoštanj	22	12	2	7	447:418	26
Jadran	22	12	1	9	504:490	25
Šešir	22	11	2	9	474:425	24
Izola	22	10	1	11	415:477	21
Branik	22	9	2	11	433:430	20
Polet	22	9	1	12	447:498	19
Tržič	22	8	1	13	479:495	17
Rudar	22	4	1	17	363:436	9
Drava	22	2	2	18	340:541	6

● NOGOMET

Premagali Maribor

Mladinsko moštvo velenjskega Rudarja je bilo uspešno tudi v zaključnem delu mladinskega prvenstva Slovenije.

Potem ko so postali prvaki celjske podzveze, so premagali z rezultatom 2:1 (1:1) prvaka mariborske podzveze, mladince NK Maribor.

Na težkem in spolzkem igrišču sta gole dosegla Puconja in Vidovič.

Za mlado ekipo Rudarja so igrali:

Bojan Žižek, Milenko Ačimovič, Duško Vidovič, Igor Pečovnik, Janez Hudarin, Roman Frangeš, Desimir Novakovič, Rudi Hudarin, Milan Puconja, Mirko Kregar, Ferid Hasanovič, Jože Lebar.

Vsi na kolo za zdravo telo

Odbor za športno rekreacijo pri občinskem svetu ZSS Velenje prireja TRIM kolesarjenje v okolici Velenja.

Start ob Velenjskem jezeru od 8. do 10. ure. Na cilj morajo kolesarji pripeljati do 12. ure.

Pot je razvidna na posebnem kartončku z navodili, ki ga mora imeti vsak udeleženec. Na cilju bo vsak udeleženec TRIM kolesarjenja, ki bo predložil kartonček z žigi na obeh kontrolah, dobil značko kolesarja trimčka in diplomo.

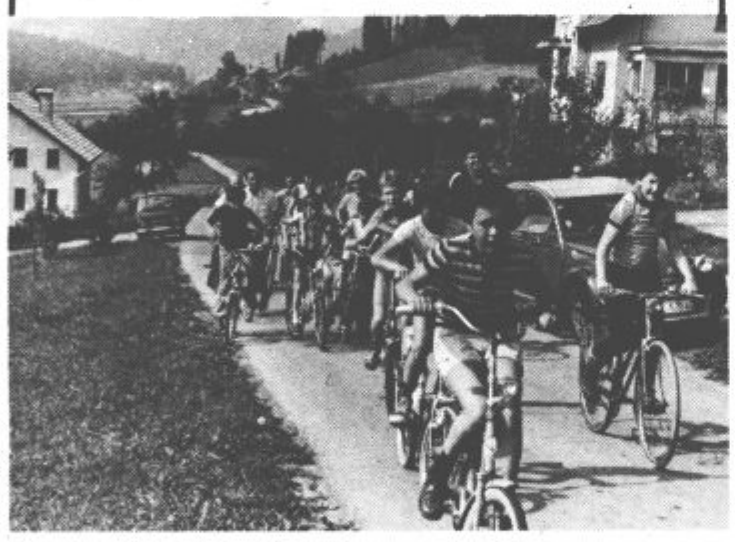

Kolesarji zadnje TRIM akcije „Partizana" Šoštanj

Deset mladih v Šabac

Deset učencev rudarskega šolskega centra iz Velenja je odšlo na delovno akcijo v Šabac, kjer bodo gradili, združeni v eno brigado skupaj z mladimi iz Ormoža in Vrnjačke Banje, nasip ob Savi. Na delovni akciji bodo ostali do 6. julija.

Skupen odhod mladih iz pobratenih mest na zvezno delovno akcijo je nova manifestacija bratstva in enotnosti med mladimi iz Ormoža, Vrnjačke Banje in Velenja. Med lanskim vlakom bratstva in enotnosti so se namreč predstavniki občinskih konferenc ZSM navedenih treh mest dogovorili, da bodo navezali čim tesnejše stike med seboj. Sad teh pogovorov je bilo prvo „Srečanje mladosti in bratstva" konec maja v Velenju, ko se je okrog sto mladih pomerilo v rokometu, malem nogometu in namiznem tenisu. Že tedaj so se dogovorili, da to srečanje ne bo zadnje, ampak bo postalo tradicionalno, razširiti ga pa bodo morali tudi na druga področja. Odraz tega je tako tudi skupen odhod v brigado.

Gradnja nasipa ni edina delovna akcija, katere se bodo udeležili mladi iz Šaleške doline v tem letu. Dvanajst mladincev bo pomagalo graditi ceste in vodovod v Halozah, petnajst pa jih bo odšlo na delovno akcijo v Brkine. Pri tem je treba pohvaliti učence rudarskega šolskega centra, saj jih bo letos kar 25 sodelovalo v teh treh delovnih akcijah. Preostalih dvanajst brigadirjev bo iz REK, Ere, Vegrada – tovarne usnja Šoštanj. Ni pa nobenega iz gimnazije.

Gasilci Velenja najboljši

Nedeljsko gasilsko tekmovanje ob 900-letnici Šaleka je občinska gasilska zvéza Velenje izkoristila tudi za ocenjevanje v tekmovanju za Šaleški pokal. V močni konkurenci 62 društev iz vse Slovenije je prva desetina GD Velenje-mesto dosegla izreden uspeh. Zbrala je največ točk (726) in s tem prejela iz rok predstavnika rudarsko-elektroenergetskega kombinata Velenje Kristiana Hrastla in predsednika občinske gasilske zveze Ivana Ojsterška lep pokal in spominsko rudarsko svetilko. Na drugo mesto so se v tekmovanju za Šaleški pokal s 713,8 točk uvrstili gasilci Tovarne usnja Šoštanj (med 62 desetinami so bili osmi), na tretje REK 713,2 (v skupnem seštevku deveti), 4. Družmirje 710,1 (11), 5. Velenje-mesto II 692 (29), šesto mesto pa so osvojili šoštanjski gasilci, ki so zbrali 668 točk. V skupnem seštevku so dosegli 49. mesto.

Komandir velenjske desetine Avgust Oblak s pokalom. Desno Kristian Hrastel in Ivan Ojsteršek.

Krajevni odbor SZDL, krajevna skupnost in osnovna organizacija ZK Velenje-Šmartno

pozivajo vse krajevne in hišne svete na njihovem območju, da za 3. julij lepo uredijo okolje, okrasijo stanovanjske zgradbe in razobesijo zastave. Tako se bomo v naši krajevni skupnosti najbolje vključili v proslavljanje 100. obletnice rudarjenja in 30. obletnice osvoboditve.

Rudarjem in občanom čestitamo ob dnevu rudarjev in dnevu borca.

Mladince in pionirje pa obenem vabimo, da pridete na udarniško delo pri urejanju otroškega igrišča ob Šmarski cesti. Delamo dopoldan in popoldan.

VZGOJNO IZOBRAŽEVALNI ZAVOD VELENJE
TOZD osnovna šola Bratov Letonje, Šmartno ob Paki

razpisuje delovno mesto

HIŠNIKA-KURJAČA
za nedoločen čas

POGOJI: znanje iz lesne in kovinarske stroke ter po možnosti izpit za kurjača nizkotlačnih kotlov.

Stanovanje v šoli.

Zveza sindikatov Slovenije
OBČINSKI SVET VELENJE

objavlja
prosto delovno mesto

RAČUNOVODJE

POGOJI:
končana srednja ekonomska šola in 5 let delovnih izkušenj na podobnih delovnih mestih. Poleg teh pogojev mora kandidat imeti tudi družbenopolitične sposobnosti.

Ponudbe pošljite na: Občinski sindikalni svet Velenje.

mali oglasi

V ponedeljek, 2. junija, so mi ušle iz kletke na balkonu tri papige (rumena, belosiva in siv papagaj). Poštenega najditelja teh papig lepo prosim, da mi jih vrne proti nagradi na naslov: MARIJA FIDERŠEK, Šaleška 18b, Velenje.

PRODAM

KAVČ IN DVA FOTELJA prodam. Naslov v uredništvu.

Krajevna skupnost STARA VAS
nudi
pod ugodnimi pogoji
PODIRANJE STAREJŠE HIŠE V STARI VASI, Koroška cesta.

Zglasite se na telefon 850-030, int. 130 ali 851-100, int. 209.

simbol, ki zagotavlja varnost, zaupnost, natančnost in ekspeditivnost

V središču trgovskega centra Velenja

ksc

— **Prijetnost**
— **Udobnost**
— **Solidnost**
— **Kvaliteta**

Kavarna slaščičarna »Center« nudi svoje usluge po zmernih cenah!

Po vaši želji sprejemamo naročila slaščičarskih izdelkov za dom, za razne priložnosti.

Da bo vam še bolj prijetno, vam igra za razvedrilo pianist Dragutin Grabnar, vsak dan od 16. do 21. ure.

KSC je odprta vsak dan od 8.30 do 21.30 ure. V ponedeljek je zaprto.

Želimo vam prijetno počutje v »KSC« in na svidenje.

hotel paka

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage mame in babice

ANTONIJE STROPNIK

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki so darovali cvetje, nam izrekli sožalje in jo pospremili na njeni zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo sodelavcem mesarjem, ki so nam nudili pomoč ob najtežjih trenutkih. Iskrena hvala tudi govorniku in duhovščini.

Žalujoči: sin Ivan z družino in hčerka Tončka z družino

NAŠ ČAS je ustanovila občinska konferenca SZDL Velenje – Izdaja Center za informiranje, propagando in založništvo v ustanavljanju – Uredništvo in uprava Velenje, Titov trg 2, p. p. 89, telefon (063) 850-087 – Redakcija Ljuban Naraks, Stane Vovk in Rudi Ževart – Tehnični urednik Franci Mazovec – Časnik je kot štirinajstdnevnik „Šaleški rudar" izhajal od 1. maja 1965 do 1. januarja 1973 – Zdaj izide vsak petek – Cena je 2 dinarja – Letna naročnina je 80 dinarjev – Za inozemstvo 150 dinarjev – Tekoči račun št. 5280-678-55263 pri SDK podr. Velenje – Rokopisov in fotografij ne vračamo – Tisk Ljudska pravica, Ljubljana – Po mnenju sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 od 8. 2. 1974) se za NAŠ ČAS ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.

Pred vhodom v šolsko postopje je Franceta Popita pozdravila pionirka Jana Pečovnik

● CELODNEVNA ŠOLA

Najsodobnejša izobraževalna oblika

Predsednik centralnega komiteja ZKS France Popit je v ponedeljek dopoldne skupaj s članom izvršnega komiteja predsedstva CK Francem Šalijem in direktorjem republiškega zavoda za šolstvo Borisom Lipužičem obiskal osnovno šolo Biba Roeck v Šoštanju, kjer so februarja letos začeli med prvimi v Sloveniji celodnevno šolo. V pogovoru z ravnateljem Matjažem Natkom in učitelji te šoštanjske šole ter vodjem podružnične šole v Šmiklavžu Avgustom Holzom so ugotovili, da se je že sedaj po štirih mesecih pokazalo, da je to najsodobnejša oblika izobraževanja otrok. Otroci hodijo zelo radi v to šolo, starši so rešeni nenehnih skrbi, kako pomagati otroku doma pri učenju. Zdaj se lahko vse bolj posvečajo samo vzgoji otroka. Največji napredek pa je opaziti pri otrocih, ki živijo v težkih socialnih razmerah, saj so bili doslej največkrat prepuščeni asfaltu.

France Popit je poudaril, da mora celodnevna šola še bolj kot doslej odražati življenje okolja, v katerem deluje. Celodnevna šola ni le stvar učiteljev, ampak se morajo v njeno uresničevanje vključiti vsi – tako samoupravne interesne skupnosti kot tudi komunisti, sindikati, krajevne skupnosti. V koordinacijskih odborih pri SZDL morajo biti poleg učiteljev in predstavnikov interesnih skupnosti tudi predstavniki delovnih organizacij. Prav delovne organizacije morajo nuditi večjo pomoč celodnevnim šolam, vendar ne le v obliki denarja, ampak v obliki dela. Sploh pa je treba izkoristiti pobude delavcev, ki lahko veliko pripomorejo pri vodenju raznih strokovnih krožkov in drugem.

Šoštanjski učitelji so povedali, da terja celodnevna šola od njih izredne napore, ker na šoli ni dovolj kadra. V zvezi s tem je France Popit dejal, da je treba dati pri štipendiranju temu področju prednost, omejevati pa štipendije tam, kjer je kadra dovolj. Ob koncu je predsednik slovenskih komunistov še poudaril, da je treba akcijo za uvajanje celodnevne šole še pospešiti. Vsem učiteljem pa je izrekel javno priznanje, saj so s svojim delom dokazali, da je uvajanje celodnevne šole resnično najsodobnejša oblika izobraževanja otrok.

Še bodo kolesarili

V Šaleški dolini bosta v razmaku enega tedna dve prireditvi pod naslovom VSI NA KOLO ZA ZDRAVO TELO! V nedeljo je namreč Partizan Šoštanj organiziral množično trim kolesarjenje, pojutrišnjem pa se bodo podali na približno dvajset kilometrov dolgo pot tudi ljubitelji kolesarjenja iz Velenja. To akcijo, katere štart bo ob Velenjskem jezeru, organizira komisija za šport in rekreacijo pri občinskem sindikalnem svetu.

Čeprav je v nedeljo močno pripekalo, se je med osmo in deveto uro zbralo pred domom Partizana v Šoštanju precej lastnikov vozil na dve kolesi, ki so se nato v skupinah podali na razmeroma zahtevno trim kolesarjenje. Proga je bila speljana prek Raven, tako da so morali udeleženci precejšen del poti prepešačiti. In prav na teh klancih, na katerih so hladili pedala koles, smo napravili našo malo anketo.

EDI KOKOT je bil s 53 leti skoraj najstarejši udeleženec trim kolesarjenja. „Takšnale rekreacija se kar prileže. Še zlasti sedaj, ko se za vsako najkrajšo pot, ki jo moraš opraviti, najraje usedeš v avtomobil. Zase ne morem reči, da sem čisto zavrgel kolo, kljub temu da

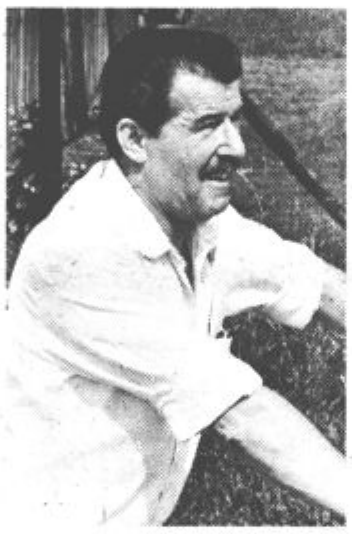

Edi Kokot

Robi Lesjak

Danica Fluher

imam avtomobil. S kolesom se še vedno zelo rad peljem. Prevozil sem že približno četrtino proge (cela proga je bila dolga okrog 20 kilometrov) in ne čutim nobene utrujenosti. Prepričan sem, da bom vzdržal do konca. Sicer pa sem za vsak primer tudi naročil predsedniku (Rudiju Bajcu), naj me pridejo iskat, če me ne bo."

ROBI LESJAK, 11, je vozil v družbi našega prvega anketiranca, in to na skoraj čisto novem poniju, ki sta mu ga kupila ata in mama za uspeh v šoli. Robi je povedal, da se zelo rad vozi s svojim ponijem. „Kolo sem se naučil voziti, ko sem bil star šest let. Doma drugega kolesa nimamo; pa saj ga tudi ne potrebujemo, saj se mama le redko pelje z njim, oče pa nikoli. V nedeljo dopoldne se bom udeležil trim kolesarjenja tudi v Velenju."

DANICA FLUHER, 12: „Za akcijo sem zvedela v šoli in sem se je z veseljem udeležila. Doma sem iz Družmirja. V šolo se velikokrat peljem s kolesom, na tako dolgi poti pa z njim še nisem bila. Zato me že kar malce bolijo noge. Pa tudi zelo vroče je. Kljub temu se ne bojim, da ne bi prišla na cilj in si prislužila nalepke ter trim značke."

ZINKA VOHAR, 41: „Na kolesarjenje je naju (skupaj z njo je bil tudi njen desetletni sin) spravil mož. Sam pa je prišel z avtomobilom, ker zaradi odvečnih kilogramov cele poti verjetno ne bi zdržal. Pa še s sinom sem imela težave. Na začetku se je zelo zagnal, zdaj ko je treba v klanec še pešačiti, pa je skoraj obupal. Sama pa zelo rada kolesarim. Ko sem bila še mlada, sem se velikokrat odpravila iz Celja domov v Podčetrtek s kolesom. Tudi iz Šoštanja sem se vozila v Velenje v službo s kolesom, dokler se nismo preselili v Velenje. Zdaj pa kolesa ne uporabljam več tako pogosto, ker ga je izpodrinil avtomobil.

Bela Krenus

Zato se bom takšnih akcij še rada udeleževala."

BELA KRENUS, 49: „Današnje kolesarjenje (z Belom smo se pogovarjali že po končani vožnji) mi sploh ni delalo težav. Po poklicu sem namreč

Zinka Vohar

poštar in kolo je moje vsa[illegible] danje prevozno sredstvo. Še [illegible] večjih strminah poganjam, [illegible] gosto pa tudi potiskam [illegible] „bicikel". Progo sem zelo hit[illegible] prevozil. Nisem potreboval [illegible] kot eno uro."

Še TRIM čvekanje

Kot kaže, je našo dolino zajela pravcata trim mrzlica. Prejšnjo nedeljo je šoštanjski Partizan organiziral trim kolesarjenje, pojutrišnjem vabi vse ljubitelje na trim kolesarjenje s štartom ob Velenjskem jezeru komisija za šport in rekreacijo pri občinskem sindikalnem svetu. Medtem šoštanjski Partizan že napoveduje trim plavanje. Takšno zagnanost organizatorjev je vsekakor treba pozdraviti, saj so nam razne rekreacijske dejavnosti več kot potrebne. Prav pa bi bilo, da bi jih popestrili še z novimi, doslej še neorganiziranimi. Zato bi bilo vredno razmisliti o predlogu velenjskih vzgojiteljic – zapisan je na plakatu v Najdihojci, da bi kdo organiziral še trim ČVEKANJE. Verjetno bi bila to najbolj množična akcija. Žal, moški najbrž ne bi prišli do besede.

Mamice in očetje so si z velikim zanimanjem ogledovali risbice in druge izdelke svojih otrok.

V knjižnici razstavljajo cicibani

Galerija velenjske knjižnice postaja pretesna. To bi bili lahko že večkrat zapisali, še zlasti pa velja ta trditev za petek, 13. junija, ko je predsednik izvršnega sveta skupščine občine Velenje Franjo Kljun odprl v njej razstavo del cicibanov velenjskih vrtcev. Poleg staršev, ki so do zadnjega kotička napolnili razstavni prostor, se je udeležil otvoritve razstave, posvečene 30-letnici socialističnega vrtca, tudi predsednik skupščine občine Nestl Žgank. S to razstavo se je tudi vzgojnovarstveni zavod vključil v proslavljanje 30-letnice osvoboditve.

Po pozdravnem nagovoru upravnice VVZ Majde Gabrškove je spregovoril Franjo Kljun in se zahvalil vzgojiteljicam ter jim hkrati čestital za uspešno delo z otroki.

Cicibančki so občudovalcem njihovih umetnih ob otvoritvi izredno leto zapeli tudi nekaj pesmic, za kar so bili nagrajen z močnim ploskanjem.

V Velenju dobili parkirni prostor

V nedeljo, ko je bila v Velenju 18. tradicionalna tombola, je bil neuradno odprt tudi nov parkirni prostor pri avtobusni postaji. Posnetek najbolj zgovorno dokazuje, da je Velenje takšen prostor resnično zelo potrebovalo. Zato je odslej pričakovati, da v samem centru, zlasti pri trgovinah, ne bo več takšne prometne gneče, kot je bila doslej.

„SIGMA" -ŽALEC

SAVINJSKA INDUSTRIJA OPREME IN GRADBENA MONTAŽA

Novo na trgu

PRVI TRAJNO GOREČI KOTEL NA TRDO IN TEKOČE GORIVO SIGMA TG-SPECIAL
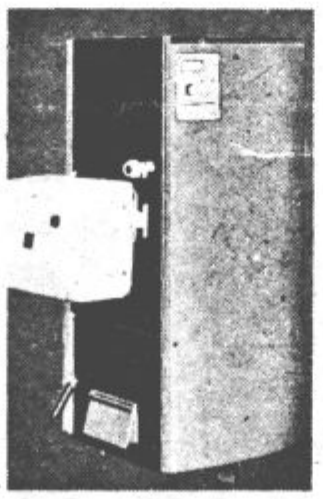
- specialno prirejeno kurišče za zgorevanje vseh vrst domačih goriv in odpadkov
- gori od 5 do 20 ur z enkratnim polnjenjem
- odličen izkoristek
- moderna oblika
- mali gabariti
- avtomatsko delovanje
- kapaciteta od 25.000 do 50.000 kcal/h